

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 20.12.2016 № 27-5

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності використання коштів
державного бюджету на створення і програмно-технічне
забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки,
інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків
посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту**

Київ 2016

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
ВСТУП	5
1. ОЦІНКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА БЮДЖЕТНОЮ ПРОГРАМОЮ ЗА КПКВК 2501090	6
2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ ЗА КПКВК 2501090	9
3. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА НАПРЯМАМИ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ ЗА КПКВК 2501090	15
<i>3.1. Оцінка досягнення мети бюджетної програми щодо підтримки програмно-технічних засобів для системи соціального захисту</i>	17
<i>3.1.1. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на оплату послуг з поточного ремонту та технічного обслуговування комп'ютерів, інформаційно-обчислювальної мережі, копіювально-розмножувальної техніки</i>	17
<i>3.1.2. Оцінка ефективності використання коштів на оплату послуг Інтернет -провайдера за користування каналами зв'язку між апаратом Міністерства та його підвідомчими структурами</i>	18
<i>3.1.3. Оцінка ефективності використання коштів на оплату послуг з установа, обслуговування, супроводження, ведення та адміністрування програмного забезпечення</i>	19
<i>3.1.4. Оцінка ефективності використання коштів на розвиток, удосконалення та супроводження (доопрацювання) системи Централізованого банку даних з проблем інвалідності</i>	21
<i>3.1.5. Оцінка ефективності використання коштів на створення комплексної системи захисту інформації Єдиної інформаційної автоматизованої системи «Діти»</i>	25
<i>3.2. Оцінка досягнення мети програми щодо інформаційного, аналітичного, методичного забезпечення органів соціального захисту</i>	28
<i>3.3. Оцінка ефективності використання бюджетних коштів на виготовлення бланків посвідчень для системи соціального захисту</i>	30
<i>3.4. Оцінка ефективності використання коштів на закупівлю обладнання для організації додаткових робочих місць у місцевих управліннях соціального захисту населення, серверів для обласних управлінь та телекомунікаційного обладнання</i>	31
4. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА КПКВК 2501090 МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ	37
ВИСНОВКИ	42
ПРОПОЗИЦІЇ	46
Додатки 1–3	48

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту:

Конституція України (ст. 98), Закон України від 02.07.2015 № 576 «Про Рахункову палату» (ст. 7), План роботи Рахункової палати на 2016 рік (п. 91).

Мета аудиту: оцінка законності та ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту.

Оцінка управлінських рішень щодо визначення пріоритетних напрямів використання бюджетних коштів, їх обґрунтованості і необхідність, ефективність та продуктивність їх використання.

Предмет аудиту:

– кошти державного бюджету, виділені упродовж 2015 та січня–вересня 2016 років за бюджетною програмою за КПКВК 2501090 «Створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту», їх рух (визначення джерел, повнота та своєчасність виділення, законність та цільове використання, ефективність управління ними)

– нормативно-правові, адміністративні, розпорядчі акти, інші документи, що регламентують порядок надання та використання коштів державного бюджету на зазначені цілі;

– управлінські рішення Міністерства соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики, Міністерство), головного розпорядника бюджетних коштів та відповідального виконавця бюджетної програми за КПКВК 2501090; розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня – структурних підрозділів обласних, Київської міської держадміністрацій, районних, районних у м. Києві держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад з питань соціального захисту населення (далі – структурні підрозділи, органи соціального захисту населення) в частині закупівлі обладнання для системи соціального захисту;

– розрахунки потреби у коштах за КПКВК 2501090 на 2015, 2016 роки та обґрунтування до них; паспорти бюджетної програми, обґрунтування та розрахунки до них, звіт про виконання паспорта бюджетної програми за 2015 рік; річні та помісячні розписи асигнувань загального фонду державного бюджету, зведені кошториси і плани асигнувань, кошториси і плани асигнувань та інші документи з питань аудиту;

– документація конкурсних торгів, договори на закупівлю товарів, робіт та послуг, що стосуються предмета аудиту;

– розподіли коштів, передбачених на закупівлю обладнання для системи соціального захисту, між органами соціального захисту населення;

– дані бюджетної, статистичної, оперативної звітності, первинних бухгалтерських документів та інших документів щодо використання коштів

загального фонду державного бюджету за КПКВК 2501090 за 2015 рік та I–II квартали 2016 року.

Термін проведення аудиту: з 10 жовтня по 6 грудня 2016 року.

Об'єкти аудиту:

Мінсоцполітики; департамент соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (КМДА); департамент соціального захисту населення Київської обласної державної адміністрації, управління соціального захисту населення Києво-Святошинської районної державної адміністрації у Київській області; департамент соціального захисту населення Харківської обласної державної адміністрації, управління праці та соціального захисту населення адміністрацій Шевченківського та Московського районів Харківської міської ради; департамент соціального захисту населення Дніпропетровської обласної державної адміністрації, Дніпропетровський обласний центр по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат, управління соціального захисту населення Шевченківської та Соборної районних у м. Дніпрі рад; департамент соціального захисту населення Львівської обласної державної адміністрації; Галицький, Залізничний, Личаківський, Сихівський, Франківський та Шевченківський відділи соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради; управління соціального захисту населення Буської, Жовківської, Кам'янка-Бузької та Пустомитівської районних державних адміністрацій Львівської області.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту: **часові** – 2015 рік, січень-вересень 2016 року; **географічні** – міста Дніпро, Київ, Львів, Харків; міста Буськ, Жовква, Кам'янка-Бузька, Пустомити Львівської області.

Критерії, які застосовано під час аудиту:

➤ щодо оцінки законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень: дотримання законодавчих, нормативно-правових актів та розпорядчих документів, рішень Мінсоцполітики з питань аудиту;

➤ щодо оцінки економності використання бюджетних коштів: обґрунтованість планування та ефективність управління бюджетними коштами, спрямованими для створення і програмно-технічного забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичного забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту;

➤ щодо оцінки продуктивності та результативності використання бюджетних коштів:

– рівень досягнення мети та результативних показників бюджетної програми за КПКВК 2501090 «Створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту».

Методи проведення аудиту:

➤ аналіз нормативно-правових, адміністративних, розпорядчих актів і документів, що регулюють питання аудиту;

➤ аналіз показників паспортів бюджетної програми за КПКВК 2501090

на 2015, 2016 роки та звіту про виконання паспорта за 2015 рік;

- аналіз досягнення мети бюджетної програми та виконання її результативних показників;

- перевірка обґрунтованості визначення Мінсоцполітики потреби у коштах на створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту; органами соціального захисту – на закупівлю обладнання для системи соціального захисту;

- аналіз кошторисів, первинних бухгалтерських, фінансових та інших документів, які є підставою для здійснення операцій з бюджетними коштами, правильність відображення фінансових операцій в бухгалтерському обліку та звітності;

- аналіз та перевірка документації конкурсних торгів та договорів на закупівлю товарів, робіт і послуг, що стосуються предмета аудиту;

- аналіз показників бюджетної, фінансової, статистичної та оперативної звітності з питань аудиту;

- моніторинг матеріалів засобів масової інформації, Інтернет-видань з питань аудиту;

- отримання письмових та усних пояснень посадових осіб об'єктів аудиту; обстеження та запити з питань аудиту;

- аналіз матеріалів внутрішнього аудиту і контролю, матеріалів перевірок інших контролюючих органів з питань аудиту.

За результатами контрольного заходу складено 22 акти, один із яких із зауваженнями (об'єкт аудиту – Дніпропетровський обласний центр по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат).

ВСТУП

В умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій соціальна сфера помітно відстає у їх запровадженні в процеси надання соціальних послуг громадянам. **Рівень інформатизації органів соціального захисту населення є низьким**, а значна частина комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення є **застарілою** або перебуває у **неробочому стані**.

Можливості дистанційного автоматизованого доступу громадян в отриманні соціальних послуг, розвиток та інтеграція інформаційних систем, обробки інформаційних масивів, пов'язаних із наданням соціальних послуг, підвищення рівня взаємодії між органами соціального захисту населення стали надзвичайно актуальними через **значне збільшення чисельності громадян, які мають право на соціальні допомоги**, зокрема, внутрішньо переміщених осіб, учасників антитерористичної операції, отримувачів житлових субсидій.

Затверджені Законом України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» бюджетні призначення на створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків

для системи соціального захисту на загальну суму **112 млн грн** та подальші тенденції вирішення цих нагальних питань стали предметом дослідження цього аудиту.

1. ОЦІНКА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА БЮДЖЕТНОЮ ПРОГРАМОЮ ЗА КПКВК 2501090

Міністерство соціальної політики України згідно з Положенням, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від **17.06.2015** № 423¹ (далі – Положення № 423), є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, забезпечує формування та реалізує державну політику у **сфері праці та соціальної політики, соціального захисту**.

Слід зазначити, що Мінсоцполітики у період з 02.03.2014 до 07.07.2015, тобто один рік і 4 місяці, здійснювало свою діяльність без затвердженого в установленому законодавством порядку положення.²

Серед основних завдань Мінсоцполітики згідно з Положенням № 423, зокрема, є забезпечення функціонування єдиної інформаційно-аналітичної системи соціального захисту та соціального обслуговування населення, ведення Централізованого банку даних з проблем інвалідності та банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, про сім'ї потенційних усиновителів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків–вихователів.

Відповідно до пункту 5 Положення № 423 Мінсоцполітики з метою організації своєї діяльності контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій з питань, що належать до компетенції Мінсоцполітики; забезпечує ефективне і цільове використання бюджетних коштів.

Статтею 6 Закону України від 04.02.1998 № 74/98-ВР «Про Національну програму інформатизації» (далі – Закон № 74/98) встановлено, що державні органи, в межах їх компетенції, у процесі інформатизації здійснюють, зокрема, функції **захисту авторського права** на бази даних і програми, створені для потреб інформатизації та особистої інформації; встановлення стандартів, норм і правил використання засобів інформатизації; **визначення пріоритетних напрямів інформатизації** з метою подальшої її підтримки шляхом державного фінансування; інформатизацію, зокрема, державного управління; організації **сертифікації** програмних і технічних засобів інформатизації.

Згідно із Законом України від 05.07.1994 № 80/94-ВР «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» (далі –

¹ Набрало чинності з 07.07.2015.

² Указом Президента України від 06.04.2011 № 389/2011 було затверджене Положення про Міністерство соціальної політики України. 2 березня 2014 року Законом України № 742 «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» відновлено повноваження Кабінету Міністрів України щодо утворення, реорганізації та ліквідації відповідно до закону міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Закон № 80/94), а саме: статтею 2 – об'єктами захисту в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах є **інформація**, що обробляється в ній, та **програмне забезпечення**, яке призначено для обробки цієї інформації; статтею 9 – відповідальність за забезпечення захисту інформації покладається **на власника системи**.

Постановою Кабінету Міністрів України від 29.02.2012 № 154 затверджений **Порядок використання коштів**, передбачених у державному бюджеті для створення і програмно-технічного забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичного забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту (далі – Порядок № 154).

Цей Порядок визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті Мінсоцполітики за бюджетною програмою «Створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту» (пункт 1 Порядку № 154).

Згідно з пунктом 2 Порядку № 154 **головним розпорядником** бюджетних коштів та відповідальним виконавцем зазначеної у пункті 1 цього Порядку бюджетної програми визначено **Мінсоцполітики**.

Змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від **04.06.2015** № 380³ до Порядку № 154, розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня **в частині закупівлі обладнання** визначено Міністерство соціальної політики Автономної Республіки Крим, структурні підрозділи з питань соціального захисту населення обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, структурні підрозділи з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (крім м. Києва та Севастополя) рад (далі – структурні підрозділи, органи соціального захисту населення).

Згідно з пунктом 3 Порядку № 154 бюджетні кошти спрямовуються на створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення, виготовлення бланків посвідчень для батьків та дитини з багатодітної сім'ї, інвалідів, ветеранів війни та праці, учасників бойових дій, осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, жертв нацистських переслідувань та відповідних нагрудних знаків і посвідчень до них.

Бюджетні кошти використовуються з **метою** створення і програмно-технічного забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичного забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту.

³ Тут і далі Порядок наведений з урахуванням змін, внесених цією постановою, що набрала чинності з 10.06.2015.

Слід зазначити, що Порядок № 154 не містить положень щодо особливостей бюджетної програми в частині закупівлі обладнання, зокрема, необхідності визначення потреби у закупівлі обладнання, порядку розподілу Мінсоцполітики, розпорядниками нижчого рівня бюджетних коштів на зазначені цілі, критеріїв відбору проектів інформатизації, постачальників комп'ютерної техніки, встановлення звітності щодо стану закупівлі обладнання тощо. Внаслідок цього було створено ризик організаційних прорахунків, нецільового та неефективного використання органами соціального захисту населення бюджетних коштів.

Аудитом встановлено, що у складі Мінсоцполітики⁴ повноваження із створення та підтримки програмно-технічного забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення, виготовлення бланків посвідчень для батьків та дитини з багатодітної сім'ї, інвалідів, ветеранів війни та праці, учасників бойових дій та інших осіб були покладені на такі структурні підрозділи: управління інформаційних технологій; департамент захисту прав дітей та усиновлення; департамент соціального захисту інвалідів; департамент державної соціальної допомоги; департамент сімейної, гендерної політики та протидії торгівлі людьми; департамент соціального захисту постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи; управління у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції; управління адміністративного забезпечення.

Стан виконання завдання Мінсоцполітики щодо **забезпечення функціонування єдиної інформаційно-аналітичної системи** соціального захисту та соціального обслуговування населення свідчить, що Мінсоцполітики не затверджено пріоритетних напрямів інформатизації системи, не встановлено стандартів, норм і правил використання засобів інформатизації тощо, як це передбачено статтею 6 Закону № 74/98.

За інформацією Міністерства, у 2015 році розроблено лише проект **Концепції створення та функціонування єдиного інформаційного середовища соціальної сфери до 2020 року**, в якому визначено, що інформаційна інфраструктура соціальної сфери не дозволяє ефективно надавати соціальні послуги населенню, контролювати витрачання бюджетних коштів, формувати та реалізовувати цілісну державну політику в соціальній сфері. Наявне інформаційне середовище соціальної сфери характеризується використанням морально застарілого програмного забезпечення, низьким рівнем централізації та інтегрованості інформаційних систем, нерозвиненістю інструментів он-лайн доступу громадян до соціальних послуг, відсутністю механізмів надійної ідентифікації та автентифікації громадянина. Застаріла інформаційна інфраструктура соціальної сфери не дозволяє ефективно надавати соціальні послуги населенню, контролювати витрачання бюджетних коштів, формувати та реалізовувати цілісну державну політику в соціальній сфері.

⁴ На виконання пункту 10 Положення № 423 наказом Мінсоцполітики від 07.08.2015 № 820 затверджені положення про самостійні структурні підрозділи апарату.

Мінсоцполітики у 2015 році надіслало проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції створення та функціонування єдиного інформаційного середовища соціальної сфери до 2020 року» на погодження заінтересованим органам, однак у **2016 році робота над проектом Концепції була призупинена.**

Отже, Мінсоцполітики не було визначено пріоритетних напрямів інформатизації системи, не встановлено стандартів, норм і правил використання засобів інформатизації тощо. В Мінсоцполітики відсутня затверджена галузева програма інформатизації. Більше того, робота над проектом Концепції створення та функціонування єдиного інформаційного середовища соціальної сфери до 2020 року у 2016 році була призупинена, що спричинило суттєві ризики для ефективного використання коштів на зазначені цілі.

2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ ЗА КПКВК 2501090

Відповідно до бюджетного запиту Мінсоцполітики на 2015 рік, в межах граничного обсягу видатків, доведеного Мінфіном за **КПКВК 2501090** «Створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту», передбачалось здійснювати видатки на загальну суму **2830 тис. грн**, потреба в коштах, не забезпечена граничним обсягом, становила **176,7 млн грн**, що **більше ніж у 60 разів.**

Законом України від 28.12.2014 № 80 «Про Державний бюджет України на 2015 рік» (далі – Закон № 80) Мінсоцполітики, як головному розпоряднику бюджетних коштів та відповідальному виконавцю бюджетної програми за КПКВК 2501090 на 2015 рік, були затверджені бюджетні призначення за загальним фондом в обсязі **112830 тис. гривень.**

Відповідно до інформації Мінфіну⁵, наданої на запит Рахункової палати, бюджетні призначення у сумі **110000 тис. грн** були додатково враховані в проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» на виконання пункту 1.9 протоколу № 16 засідання Кабінету Міністрів України від 22.12.2014, а також зазначено, що у додатковому бюджетному запиті на 2015 рік Мінсоцполітики за КПКВК 2501090 заявлено **додаткову потребу** у сумі **173,9 млн гривень.**

Аудитом встановлено, що видатки за напрямками «Закупівля обладнання для організації додаткових робочих місць у місцевих управліннях соціального захисту населення, серверів для обласних управлінь та телекомунікаційного обладнання», «Розвиток інформаційно-аналітичної системи соціального захисту населення», передбачені паспортом бюджетної програми в обсязі **44840 тис. грн** та **61160 тис. грн** відповідно, у додатковій потребі не враховувались, що свідчить **про відсутність бюджетного планування за**

⁵ Лист Мінфіну від 22.11.2016 № 31-09030-05-13/33244.

зазначеними напрямами бюджетної програми.

Паспорт бюджетної програми за КПКВК 2501090 на 2015 рік затверджено спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну від 13.03.2015 № 275/319 у сумі **112830 тис. гривень.**

Паспорт бюджетної програми за КПКВК 2501090 на 2015 рік Мінфіном спільно з Мінсоцполітики затверджено з недотриманням вимог частини 8 ст. 20 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456-VI (далі – Бюджетний кодекс України) та пункту 6 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098 «Про паспорти бюджетних програм», в частині терміну затвердження паспорта бюджетної програми, який не може перевищувати 45 днів з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України, що є **порушенням бюджетного законодавства** згідно із п. 17 ст. 116 Бюджетного кодексу України.

Згідно з паспортом бюджетної програми на 2015 рік за КПКВК 2501090 для досягнення головної мети використання бюджетних коштів, а саме: **підтримки програмно-технічних засобів, інформаційного, аналітичного, методичного забезпечення та виготовлення бланків посвідчень для системи соціального захисту**, передбачалось здійснювати видатки за десятьма напрямами.

Законом України від 17.07.2015 № 648 «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» (далі – Закон № 648)⁶ обсяг бюджетних призначень за КПКВК 2501090 **зменшено на 60197 тис. грн, або вдвічі – до 52633 тис. гривень.**

За розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.09.2015 № 919–р (далі – Розпорядження № 919) в межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених Мінсоцполітики на 2015 рік у загальному фонді державного бюджету, здійснено перерозподіл видатків державного бюджету, зокрема, шляхом **збільшення обсягу видатків споживання за бюджетною програмою за КПКВК 2501090 на суму 4545,3 тис. гривень.**

Довідково. Зазначене збільшення обумовлено прийняттям Закону України від 28.12.2014 № 76 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України», в результаті чого наприкінці бюджетного року за КПКВК 2501200 виникла економія коштів (48297,7 тис. грн), тому частину їх Мінсоцполітики вирішено було перерозподілити на забезпечення необхідної потреби в придбанні бланків посвідчень (4468,6 тис. грн) та модернізацію інформаційної структури бази даних (76,7 тис. гривень).

Відповідно до Закону № 648 та Розпорядження № 919 Мінсоцполітики до паспорта за КПКВК 2501090 внесено 2 зміни⁷, в результаті яких обсяг бюджетних призначень за КПКВК 2501090 становив **57178,3 тис. гривень.**

Внесення змін до паспорта згідно із спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну від 10.09.2015 № 909/762 затверджено із порушенням терміну, визначеного п. 6 Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про

⁶ Набрав чинності з 14.08.2015.

⁷ Накази від 10.09.2015 № 909/762 та від 27.10.2015 № 1042/951.

їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, що згідно з п. 17 ст. 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.⁸

Відповідно до паспорта на 2015 рік, із змінами, в межах КПКВК 2501090 передбачалось здійснювати видатки за дев'ятьма напрямками, при цьому **основний** із 10 запланованих у початковому паспорті напрямів було **виключено**, а саме, «Розвиток інформаційно-аналітичної системи соціального захисту населення (інформатизація)» на суму **61160 тис. гривень**.

Остаточню у 2015 році обсяг бюджетних призначень з урахуванням змін становив **57178,3 тис. грн**, з яких **44840 тис. грн**, або **78,4 відс.**, розподілено розпорядникам нижчого рівня **на придбання обладнання** для організації додаткових робочих місць у місцевих управліннях соціального захисту населення, серверів для обласних управлінь та телекомунікаційного обладнання. Розподіл бюджетних призначень між структурними підрозділами з питань соціального захисту населення здійснено пропорційно штатній чисельності працівників органів соціального захисту населення.

Аудитом встановлено, що відкриття асигнувань у 2015 році Міністерством здійснювалось з порушенням обсягів та термінів, визначених помісячним планом асигнувань, неритмічно (від 118 тис. грн, або 0,2 відс., до 35167,5 тис. грн, або 61,5 відс., річних у червні 2015 року).

Довідково. Перший розподіл відкритих асигнувань структурним підрозділам соціального захисту населення на придбання обладнання здійснено 02.06.2015.

Основними чинниками, що негативно вплинули на процес відкриття асигнувань, були відсутність бюджетного планування видатків на закупівлю обладнання, прийняття тільки у червні 2015 року змін до Порядку № 154, затягування термінів затвердження паспорта бюджетної програми та змін до нього, лімітних довідок, кошторисів та планів асигнувань.

Станом на 01.01.2016 Мінсоцполітики відкрито асигнувань за КПКВК 2501090 у сумі **57101,6 тис. грн**, або **99,8 відс.** передбаченого обсягу на цей період, з них **44840 тис. грн** – на придбання обладнання та **30,2 тис. грн** – на погашення кредиторської заборгованості за 2013 рік. Недофінансування становило **76,7 тис. гривень**.

Станом на 01.01.2016 за рахунок коштів загального фонду державного бюджету за КПКВК 2501090 проведено видатків на загальну суму **56975 тис. грн**, у тому числі органами соціального захисту населення використано коштів на загальну суму **44758,3 тис. грн**, що становило 99,8 відс., Мінсоцполітики – **12216,7 тис. грн**, або 99,6 відс., наявного фінансового ресурсу (обсягу відкритих асигнувань).

Дебіторська заборгованість станом на 01.01.2016 за КПКВК 2501090 відсутня, кредиторська заборгованість становила 64,2 тис. грн (у зв'язку з постановою Київського обласного адміністративного окружного суду від 20.08.2015 рахунки управління соціального захисту населення Фастівської

⁸ Закон України № 648 набрав чинності 14.08.2015. Розпорядження № 919 погоджено на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань бюджету 07.10.2015 (протокол № 33).

райдержадміністрації Київської області казначейством було заблоковано).

Інформація щодо надходження та використання коштів за КПКВК 2501090, залишків невикористаних асигнувань, повернутих до державного бюджету, кредиторської заборгованості за регіонами наведена в Додатку1.

Аудитом встановлено, що головною причиною утворення наприкінці 2015 року залишків невикористаних відкритих асигнувань на реєстраційних рахунках **органів соціального захисту населення** в сумі **81,7 тис. грн**, після проведення закупівель обладнання, була їх недостатність для придбання необхідного обладнання.

Залишок невикористаних відкритих асигнувань на реєстраційному рахунку **Мінсоцполітики** в сумі **44,9 тис. грн** утворився внаслідок неподання виконавцями на оплату актів виконаних послуг за укладеними договорами у сумі 6,9 тис. грн, відновлення касових видатків 2015 року за відшкодування фактичних витрат на копіювання або друкування документів, що надаються на запит інформації, у сумі 1,7 тис. грн, та вільних коштів за результатами проведення процедур закупівель у сумі 36,3 тис. гривень.

Таким чином, за відсутності належного контролю з боку Мінсоцполітики загальна сума залишків невикористаних асигнувань, які наприкінці 2015 року були повернені до державного бюджету, становила **126,6 тис. грн**, що є **неефективним плануванням та управлінням** коштами державного бюджету як Мінсоцполітики, так і органами соціального захисту.

Аналізом виконання у 2015 році результативних показників бюджетної програми за КПКВК 2501090 встановлено, що відповідно до звіту із 10 показників 4 показники продукту, 3 показники ефективності та 2 показники якості із трьох виконані:

показники продукту:

➤ кількість закупленого обладнання місцевими управліннями становила **667 од.**, або 96 відс. від затверджених у паспорті (695 од.), недовиконання – 28 од. (не закуплені сервери департаментами соціального захисту населення облдержадміністрацій за відсутності фактичної потреби);

➤ кількість виготовлених для системи соціального захисту посвідчень – виконано у повному обсязі;

➤ чисельність осіб з інвалідністю та інших категорій населення, дані про які занесені до Централізованого банку даних з проблем інвалідності (далі – ЦБІ), становила **2544 тис. чол.**, або 104 відс. від затверджених у паспорті (2446 тис. чол.), перевиконання – 98 тис. осіб;

➤ кількість поштових відправлень кореспонденції становила 47 тис. шт., або 115,5 відс. від затверджених у паспорті (40,7 тис. шт.), перевиконання – 6,3 тис. шт., пояснюється збільшенням вихідної кореспонденції;

показники ефективності:

➤ середні витрати на придбання обладнання в одному місцевому управлінні становили **67,1 тис. грн**, або 104 відс. вартості, визначеної у

паспорті (64,5 тис. грн) – середні витрати збільшились через зменшення кількості управлінь, які закуповували обладнання);

- середні витрати на виготовлення одного посвідчення – виконано у повному обсязі;

- середні витрати на здійснення одного поштового відправлення кореспонденції становили 3,1 грн, або 83,8 відс. обсягу, затвердженого у паспорті – 3,7 гривні;

показники якості:

- рівень забезпечення удосконалення системи ЦБІ становив **37,9 відс.**;
- рівень забезпечення відповідних категорій громадян посвідченнями становив **80,7 відс.** (на рівні планового показника зі змінами);

- рівень погашення кредиторської заборгованості, зареєстрованої в органах Державної казначейської служби України, станом на 01.01.2016 становив 100 відсотків.

Водночас в ході аудиту Мінсоцполітики **не підтверджено** плановими та фактичними результативними **показниками якості** «Рівень забезпечення удосконалення системи ЦБІ», визначеного на рівні **37,9 відс.**, офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського обліку. Міністерством не запроваджено форм внутрішньогосподарського (управлінського) обліку для збирання такої інформації.

Аудитом встановлена **недостовірність** наведених у розділі 6 звіту про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501090 станом на 1 січня 2016 року даних щодо використання коштів за напрямками «Оплата послуг з поточного ремонту та технічного обслуговування комп'ютерів, інформаційно-обчислювальної мережі, копіювально-розмножувальної техніки, в тому числі перезарядка картриджів, тонерів, що забезпечують інформаційно-аналітичну підтримку установ Міністерства соціальної політики (інформатизація)» та «Оплата послуг з установа, обслуговування, супроводження (доопрацювання), ведення та адміністрування програмного забезпечення, інформаційних систем та комплексів, баз даних, продовження ліцензій на користування прикладним та системним програмним забезпеченням (інформатизацію)», касові видатки за якими становили 589,6 тис. грн і 2108,5 тис. грн проти 588,6 тис. грн та 2109,5 тис. грн відповідно, наведених у звіті про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501090.

Відповідно до бюджетного запиту Мінсоцполітики **на 2016 рік** потреба в коштах державного бюджету в межах граничного обсягу видатків, доведеного Мінфіном, за бюджетною програмою 2501090 становила **3793 тис. гривень**.

Законом України від 25.12.2015 № 928 «Про Державний бюджет України **на 2016 рік**» за бюджетною програмою 2501090 «Створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту» Мінсоцполітики затверджені бюджетні призначення в обсязі **3793 тис. гривень**.

Паспорт бюджетної програми на 2016 рік за КПКВК 2501090 затверджено спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну від **23.02.2016 № 166/198** у сумі **3793 тис. гривень**.

Паспорт затверджено із порушенням терміну, визначеного частиною восьмою ст. 20 Бюджетного кодексу України і п. 6 Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, що згідно з п. 17 ст. 116 Бюджетного кодексу України є **порушенням бюджетного законодавства**.

Головна мета бюджетної програми, як і у 2015 році, – підтримка програмно-технічних засобів, інформаційне, аналітичне, методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень для системи соціального захисту. Згідно з паспортом бюджетної програми **видатки передбачалось здійснювати за сьома напрямками**.

Аудитом встановлено, що відкриття асигнувань Мінсоцполітики за 9 місяців 2016 року здійснювалось Мінфіном з порушенням обсягів та термінів, визначених помісячним планом асигнувань, неритмічно (від 86 тис. грн (3,4 відс.) до 989,1 тис. грн (39 відс.) обсягу на цей період), тоді як у квітні 2016 року спостерігалось значне збільшення виділення асигнувань у сумі 989,1 тис. гривень. Станом на 01.10.2016 Мінсоцполітики відкрито асигнувань за КПКВК 2501090 у сумі **2535,9 тис. грн** (84,8 відс.) передбаченого обсягу на цей період, недофінансування становило **451,9 тис. гривень**.

Перший розподіл відкритих асигнувань здійснено **25.01.2016**. Станом на 01.10.2016 за рахунок коштів загального фонду державного бюджету Мінсоцполітики використано коштів на загальну суму **2343,1 тис. грн**, що становило 92,4 відс. від наявного фінансового ресурсу (обсягу відкритих асигнувань).

Кредиторська заборгованість за КПКВК 2501090 на початок 2016 року становила **64,2 тис. грн**, в подальшому цю суму управлінням соціального захисту населення Фастівської райдержадміністрації Київської області знято з обліку в органах держказначейства. Станом на 01.10.2016 дебіторська заборгованість за КПКВК 2501090 становила **18,0 тис. грн** (утворилась внаслідок перерахування авансового платежу за поштові відправлення), кредиторська – **23,9 тис. грн** (утворилась внаслідок зупинення операцій ДКСУ на рахунках Мінсоцполітики на підставі виконавчого листа Рівненського окружного адміністративного суду від 11.09.2012).

Таким чином, у **2015–2016 роках** паспорти бюджетної програми за **КПКВК 2501090** затверджено спільними наказами Мінсоцполітики та Мінфіну із порушенням терміну, визначеного частиною восьмою ст. 20 Бюджетного кодексу України і п. 6 Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, що згідно з п. 17 ст. 116 Бюджетного кодексу України є **порушенням бюджетного законодавства**.

Внесення змін до паспорта згідно із спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну від 10.09.2015 № 909/762 було проведено із порушенням терміну,

визначеного п. 6 Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, що згідно з п. 17 ст. 116 Бюджетного кодексу України є також порушенням бюджетного законодавства.

Внесення Мінсоцполітики до звіту про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501090 за 2015 рік недостовірних даних щодо використання коштів за двома напрямками відповідно до статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства.

У порушення вимог ст. 22 Бюджетного кодексу України та вимог наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми» у 2015 році Мінсоцполітики не забезпечено підтвердження результативного показника якості «Рівень забезпечення удосконалення системи Централізованого банку даних з проблем інвалідності».

Невикористання Мінсоцполітики та органами соціального захисту населення у 2015 році бюджетних коштів за КПКВК 2501090 у сумі 126,6 тис. грн, які наприкінці 2015 року повернено до бюджету, було неефективним плануванням та управлінням коштами бюджету.

3. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА НАПРЯМАМИ БЮДЖЕТНОЇ ПРОГРАМИ ЗА КПКВК 2501090

Як зазначалося, використання коштів державного бюджету на забезпечення мети бюджетної програми за КПКВК 2501090 відповідно до її паспортів здійснювалося у **2015 році за дев'ятьма напрямками, у 2016 році – за сьома напрямками** щодо:

➤ **підтримки програмно-технічних засобів:**

– оплата послуг з поточного ремонту та технічного обслуговування комп'ютерів, інформаційно-обчислювальної мережі, копіювально-розмножувальної техніки, в тому числі перезарядка картриджів, тонерів, що забезпечують інформаційно-аналітичну підтримку установ Міністерства соціальної політики (інформатизація): у 2015 році – **588,6 тис. грн**, або 100 відс.; у січні–вересні 2016 року – **271,9 тис. грн**, або 41,9 відс. кошторисних призначень;

– оплата послуг Інтернет-провайдера за користування каналами зв'язку між апаратом Міністерства та його підвідомчими структурами (інформатизація): у 2015 році – **240 тис. грн**, або 100 відс.; у січні–вересні 2016 року – **174,3 тис. грн**, або 63,4 відс.;

– оплата послуг з установа, обслуговування, супроводження (доопрацювання), ведення та адміністрування програмного забезпечення, інформаційних систем та комплексів, баз даних, продовження ліцензій на користування прикладним та системним програмним забезпеченням (інформатизацію): у 2015 році – **2109,5 тис. грн**, або 95 відс.; у січні–вересні 2016 року – **1195,1 тис. грн**, або 59,7 відс.;

– розвиток, удосконалення та супроводження (доопрацювання) системи Централізованого банку даних з проблем інвалідності (інформатизація) у 2015 році **4155,6 тис. грн**, або майже 100 відс.;

– створення комплексної системи захисту інформації Єдиної інформаційно-аналітичної системи «Діти» (далі – КСЗІ ЄІАС «Діти») у січні–вересні 2016 року – **кошти не виділялися** (кошторисні призначення – 70,1 тис. гривень);

➤ **інформаційного, аналітичного, методичного забезпечення:**

– придбання паперу, конвертів, періодичних, довідкових, інформаційних видань, в т.ч. журналів для централізованого забезпечення органів соціального захисту населення у 2015 році – **210,9 тис. грн**, або 98,1 відс.; у січні–вересні 2016 року – **176,8 тис. грн**, або 82,2 відс. кошторисних призначень;

– оплата послуг з поштових відправлень кореспонденції для органів соціального захисту населення: у 2015 році – **143,7 тис. грн**, або 95,8 відс., у січні–вересні 2016 року – **144,5 тис. грн**, або 72,3 відс.;

➤ **виготовлення бланків посвідчень для системи соціального захисту:** у 2015 році – **4738,2 тис. грн**, або майже 100 відс, у січні–вересні 2016 року – **380,5 тис грн**, або 100 відс.;

➤ **закупівлі обладнання** для організації додаткових робочих місць в місцевих управліннях соціального захисту населення, серверів для обласних управлінь та телекомунікаційного обладнання (у 2015 році – **44758,3 тис. грн**, або 99,8 відс. кошторисних призначень).

Аудитом встановлено, що порівняно з напрямками використання бюджетних коштів у 2015 році та 2016 році зовсім **не було передбачено низки пріоритетних напрямів інформатизації соціальної сфери**, а саме: щодо закупівлі обладнання для організації додаткових робочих місць в місцевих управліннях соціального захисту населення, серверів для обласних управлінь та телекомунікаційного обладнання (у 2015 році – 44840 тис. грн), а також розвитку, удосконалення та супроводження (доопрацювання) системи Централізованого банку даних з проблем інвалідності (4155,7 тис. гривень). Водночас передбачені видатки на створення КСЗІ ЄІАС «Діти» (70,1 тис. гривень).

Згідно із Звітом про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501090 за 2015 рік із дев'яти напрямів використання бюджетних коштів, за шістьма кошти використані повністю, за трьома – майже використані. Станом на 01.10.2016 із семи напрямів використання коштів за одним кошти використані повністю, за п'ятьма – частково, за одним – взагалі не використані.

Аналізом напрямів використання бюджетних коштів у складі бюджетної програми за КПКВК 2501090 встановлено, що ця програма, яка по своїй суті передбачала в основному здійснення видатків на цілі інформатизації органів соціального захисту, фактично була **сформована безсистемно**, а саме, переважно містила напрями, видатки за якими мали б здійснюватися в межах коштів, передбачених на керівництво та управління у сфері соціальної політики за КПКВК 2501010 (на придбання паперу, конвертів; оплату послуг з поштових відправлень; поточний ремонт і технічне обслуговування комп'ютерів,

копіювально-розмножувальної техніки установ Міністерства), або не мали відношення до інформатизації соціальної сфери (виготовлення бланків посвідчень). При цьому у меті програми не було передбачено спрямування коштів на закупівлю обладнання для організації додаткових робочих місць в місцевих управліннях соціального захисту населення, серверів для обласних управлінь та телекомунікаційного обладнання.

3.1. Оцінка досягнення мети бюджетної програми щодо підтримки програмно-технічних засобів для системи соціального захисту

3.1.1. Оцінка ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на оплату послуг з поточного ремонту та технічного обслуговування комп'ютерів, інформаційно-обчислювальної мережі, копіювально-розмножувальної техніки

Відповідно до паспорта бюджетної програми за зазначеним напрямом у 2015 році передбачено видатки на суму **649,8 тис. грн**, у зв'язку із внесенням змін до державного бюджету обсяг коштів на ці цілі зменшено до **588,6 тис. грн**, у 2016 році – видатки обсягом **649,5 тис. гривень**.

У 2015 році Мінсоцполітики проведено відкриті торги за кодом ДК 016-2010 95.11.1 «Ремонт комп'ютерів і периферійного устаткування». Відповідно до договору від 18.05.2015, укладеного Мінсоцполітики (замовник) з переможцем торгів ТОВ «АРТКОМ» (виконавець), виконавець зобов'язувався у 2015 році надати замовнику послуги з поточного ремонту і обслуговування копіювально-розмножувального обладнання, принтерів та заправки картриджів на загальну суму **470,2 тис. гривень**.

Довідково. Додатковою угодою № 1 від 31.12.2015 до договору з ТОВ «АРТКОМ» від 18.05.2015 внесено зміни щодо продовження дії договору до 31.03.2016 з оплатою обсягом 20 відс. суми, визначеної в договорі (94 тис. гривень).

За цим напрямом Мінсоцполітики також укладено договір від 11.08.2015 з державним підприємством «ІОЦ Мінсоцполітики» (далі – ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України») (виконавець), відповідно до якого виконавець зобов'язувався у 2015 році надати замовнику послуги з технічної допомоги у сфері інформаційних технологій (оперативне управління обчислювальними засобами інформаційно-обчислювальної мережі, що забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку установ Мінсоцполітики) на загальну суму **119,4 тис. грн**, а саме: експрес-діагностику функціонування інформаційно-обчислювальної мережі – 21,5 тис. грн, відновлення працездатності інформаційно-обчислювальної мережі – 69,2 тис. грн, відновлення інформації у разі збоїв у роботі інформаційно-обчислювальної мережі – 28,7 тис. гривень.

У 2015 році за цим напрямом Мінсоцполітики фактично використано коштів державного бюджету на загальну суму **589,6 тис. грн** (за договорами, укладеними з ТОВ «АРТКОМ» – 470,2 тис. грн та з ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України» – 119,4 тис. грн), при цьому у Звіті про виконання паспорта обсяги видатків за цим напрямом визначено в сумі **588,6 тис. гривень**.

У 2016 році в результаті проведеної процедури закупівлі послуг (відкриті торги) переможцем визначено ТОВ «КОПЛАЙН». Відповідно до договору від 01.06.2016⁹, укладеного Мінсоцполітики з ТОВ «КОПЛАЙН» (виконавець), виконавець зобов'язується надати послуги з поточного ремонту і обслуговування копіювально-розмножувального обладнання, принтерів та заправки картриджів на загальну суму **428,4 тис. гривень**. У січні-вересні 2016 року за цим напрямом Мінсоцполітики використано коштів державного бюджету на загальну суму **271,9 тис. гривень**.

Таким чином, Мінсоцполітики у 2015 році у сумі 589,6 тис. грн, у січні-вересні 2016 року – 271,9 тис. грн здійснювались видатки за КПКВК 2501090 на оплату послуг з поточного ремонту і технічного обслуговування копіювально-розмножувальної техніки, в тому числі перезарядка картриджів, тонерів для центрального апарату Мінсоцполітики, які мали всі характерні ознаки поточного утримання центрального апарату Міністерства. Отже, **планування Мінсоцполітики видатків за зазначеним напрямом мало здійснюватися в межах коштів, передбачених за КПКВК 2501010 «Керівництво та управління у сфері соціальної політики».**

3.1.2. Оцінка ефективності використання коштів на оплату послуг Інтернет -провайдера за користування каналами зв'язку між апаратом Міністерства та його підвідомчими структурами

Паспортами бюджетної програми за КПКВК 2501090 року за цим напрямом на 2015 рік остаточно передбачались видатки у сумі **240 тис. грн**, на 2016 рік – у сумі **275 тис. гривень**.

Протягом 2015 року за зазначеним напрямом було укладено 4 договори на загальну суму **240 тис. грн**, а саме:

– закуплено за кодом ДК 016-2010 61.10.4 «Послуги зв'язку Інтернетом проводовими мережами» із застосуванням переговорної процедури з ПрАТ «Датагруп» та 16.06.2015 укладено 2 договори на надання послуг зв'язку Інтернетом проводовими мережами адмінбудівель Мінсоцполітики на суму **140,6 тис. грн**;

– з ПрАТ «Датагруп» 07.07.2016 без застосування процедури закупівлі – на надання телекомунікаційних послуг щодо передавання даних каналом зв'язку укладено 2 договори на суму **71,6 тис. грн та 27,8 тис. гривень**.

У 2015 році за цим напрямом Мінсоцполітики використано коштів державного бюджету та проведено видатків у межах договірних сум і на підставі відповідних актів здачі-приймання послуг на загальну суму **240 тис. гривень**.

⁹ Відповідно до листа Державного агентства з питань електронного урядування України від 06.06.2016 № 1/04-1-786 договір № 15/04-ВТ не належить до сфери інформатизації та не потребує погодження з Генеральним державним замовником Національної програми інформатизації.

На період проведення аудиту за цим напрямом на виконання послуг Мінсоцполітики без застосування процедури закупівлі уклало два договори на загальну суму **273,5 тис. гривень**:

- з ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України» 22.06.2015 договір на надання послуг щодо оброблення даних та інші послуги щодо забезпечення інформаційно-технологічної інфраструктури на суму **120 тис. грн**;
- з ПрАТ «Датагруп» 15.06.2016 на послуги зв'язку Інтернетом проводовими мережами – на **153,5 тис. гривень**.

У 2016 році за цим напрямом Мінсоцполітики використано коштів державного бюджету на загальну суму **174,3 тис. гривень**. Видатки за цим напрямом проведено в межах договірної суми та на підставі відповідних актів здачі-приймання наданих послуг.

У цілому здійснені видатки забезпечили можливість користування каналами зв'язку між апаратом Міністерства та його підвідомчими структурами та підтримку програмно-технічних засобів відповідно до мети бюджетної програми.

3.1.3. Оцінка ефективності використання коштів на оплату послуг з установа, обслуговування, супроводження, ведення та адміністрування програмного забезпечення

Паспортом бюджетної програми за КПКВК 2501090 від **13.03.2015** за напрямом «Оплата послуг з установа, обслуговування, супроводження (доопрацювання), ведення та адміністрування програмного забезпечення, інформаційних систем та комплексів, баз даних, продовження ліцензій користування прикладного та системного програмного забезпечення (інформатизація)» у 2015 році передбачались видатки у сумі **1053 тис. грн**, відповідно до внесених 08.05.2015 змін до паспорта – збільшені на **963 тис. грн**, зокрема, на оплату послуг з супроводження (доопрацювання), ведення та адміністрування програмного забезпечення, згідно із змінами від 27.10.2015 – збільшені на **204 тис. грн** та остаточно становили **2220,2 тис. гривень**.

Довідково. Видатки передбачались на оплату послуг з супроводження (доопрацювання), ведення та адміністрування програмного забезпечення – 1723 тис. грн; оплату послуг з супроводження баз даних – 119,4 тис. грн; оплату продовження ліцензій користування прикладного та системного програмного забезпечення – 98 тис. грн; модернізацію КСЗІ ЄІАС «Діти» – 111 тис. грн; розробку модернізованої інформаційної структури бази даних – 168,8 тис. гривень.

Аудитом встановлено, що базовим уніфікованим засобом автоматизації, що забезпечує діяльність органів соціального захисту населення або реалізацію майже 80 відс. їх функцій є **Автоматизована система обробки документації отримувачів пенсій та допомоги** на базі комп'ютерних технологій (АСОПД/КОМТЕХ).

Довідково. Ця система розроблена ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України за замовленням Міністерства соціального захисту населення України. Розробка базової версії АСОПД/КОМТЕХ була звершена у лютому 1996 року. У період з квітня 1996 року по грудень 1997 року

ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України» за замовленням Мінсоцполітики здійснило впровадження та розвиток типового проекту АСОПД/КОМТЕХ на всій території України.

Щорічно, починаючи з 1997 року, за замовленнями Мінсоцполітики України ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України» здійснювала **поточну підтримку** цієї системи шляхом доопрацювання програмних засобів АСОПД/КОМТЕХ відповідно до поточних змін чинного законодавства.

Майновим авторським правом на програмне забезпечення АСОПД/КОМТЕХ та електронну базу отримувачів державної допомоги та компенсацій, які призначаються, нараховуються, перераховуються та виплачуються органами соціального захисту населення з використанням програмних засобів АСОПД/КОМТЕХ, володіє ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України»¹⁰. Уніфіковані засоби автоматизації діяльності органів соціального захисту населення застосовуються **683 районними, міськими та 25 регіональними управліннями соціального захисту населення,** використовують у поточній роботі майже 34,8 тис. фахівців та інсталювані на приблизно 19 тис. комп'ютерів.

Довідково. Враховуючи вимоги Закону України від 23.12.1993 № 3792 «Про авторське право і суміжні права» зміна вихідних (первинних) кодів програмного продукту для надання йому нових функціональних властивостей можлива лише власником авторських майнових прав, оскільки тільки за ним Закон залишає виключні права на використання програмного продукту у будь-якій формі і будь-яким способом.

У 2015 році за згаданим напрямом Мінсоцполітики було укладено **4 договори на загальну суму 2109,2 тис. гривень.**

Довідково. Договори укладено: за результатами проведення переговорної процедури закупівлі з ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України» 21.07.2015 на надання послуг з проектування та розроблення у сфері інформаційних технологій для прикладних завдань на суму 1723 тис. грн з ПДВ; без застосування процедури закупівлі з ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України» 21.12.2015 на надання послуг із супроводження та централізації даних для моніторингу процесів надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива (перший етап) – на 169,8 тис. грн з ПДВ; без застосування процедури закупівлі з ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України» 11.08.2015 на надання послуг щодо оброблення даних (ведення Центрального сховища баз даних Міністерства соціальної політики України) – на 98,7 тис. грн без ПДВ; без застосування процедури закупівлі з ТОВ «Кубіт» 03.06.2015 на закупівлю антивірусного програмного забезпечення для робочих станцій «DR Web» – на 98 тис. грн без ПДВ.

Протягом 2015 року Мінсоцполітики за укладеними договорами використало коштів державного бюджету на загальну суму **2108,5 тис. гривень.**

Паспортом бюджетної програми за КПКВК 2501090 на 2016 рік за цим напрямом передбачені видатки у сумі **2002,9 тис. гривень.**

Довідково. Видатки передбачені на: оплату послуг з супроводження (доопрацювання), ведення та адміністрування програмного забезпечення – 1589,9 тис. грн; оплату послуг з супроводження баз даних – 120 тис. грн; оплату продовження ліцензій користування прикладного та системного програмного забезпечення – 173 тис. грн;

¹⁰ Зареєстровано Державним департаментом інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України з видачею відповідних свідоцтв № 19035 та № 19038 від 29.12.2006.

поточну підтримку (доопрацювання) системи «Централізований банк даних з проблем інвалідності» – 120 тис. гривень.

Станом 01.10.2016 на виконання послуг за цим напрямом Мінсоцполітики уклало **3 договори** на загальну суму **1874,4 тис. гривень**.

Довідково. Договори укладено: за результатами проведення переговорної процедури закупівлі з ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України» 21.06.2016 на надання послуг з проектування та розроблення у сфері інформаційних технологій для прикладних завдань на суму 1589,9 тис. грн з ПДВ; з ТОВ «Е-лайт» 19.05.2016 на закупівлю антивірусного програмного забезпечення для робочих станцій ESET» – на 165,1 тис. грн. без ПДВ; з ДП «ІОЦ Мінсоцполітики України» 22.06.2016 на надання послуг з технічної допомоги у сфері інформаційних технологій – на 119,4 тис. гривень. Сутністю послуг, що надаються в межах цього договору, є щоденне оперативне управління обчислювальними засобами інформаційно-обчислювальної мережі, яка забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку установ Мінсоцполітики.

Водночас, на час аудиту Мінсоцполітики не було укладено договору на здійснення послуг щодо поточної підтримки (доопрацювання) системи «Централізований банк даних з проблем інвалідності».

У 2016 році за цим напрямом Мінсоцполітики використано коштів державного бюджету на загальну суму **1195,1 тис. гривень**. Видатки проведено в межах договірної суми та на підставі актів здачі-приймання наданих послуг.¹¹

Отже, в межах виконання зазначеного напрямку бюджетної програми здійснювалась **поточна підтримка** системи шляхом доопрацювання програмних засобів АСОПД/КОМТЕХ відповідно до поточних змін чинного законодавства, закуповувалось антивірусне програмне забезпечення для робочих станцій, забезпечувалось **оперативне управління** обчислювальними засобами інформаційно-обчислювальної мережі, інформаційно-аналітичної підтримки установ Мінсоцполітики, що **забезпечило досягнення мети програми щодо підтримки програмно-технічних засобів**. Однак одне із завдань напрямку у 2016 році щодо поточної підтримки (доопрацювання) системи «Централізований банк даних з проблем інвалідності» на час завершення аудиту ще **не було виконано**.

3.1.4. Оцінка ефективності використання коштів на розвиток, удосконалення та супроводження (доопрацювання) системи Централізованого банку даних з проблем інвалідності

Паспортом бюджетної програми за КПКВК 2501090 на 2015 рік за напрямом «Розвиток, удосконалення та супроводження (доопрацювання) системи Централізованого банку даних з проблем інвалідності» затверджені видатки у сумі **4200 тис. грн**, відповідно до внесених від 27.10.2015 змін видатки були зменшені до **4155,7 тис. гривень**.

¹¹ Державне агентство з питань електронного урядування погодило проекти зазначених договорів та надіслало копії експертних висновків за результатами первинної експертизи, вказавши, що за результатами науково-технічної експертизи отриманих матеріалів встановлено повну відповідність об'єкта експертизи пріоритетним напрямом державної політики у сфері інформатизації.

Статтею 41 Закону України від 06.10.2005 № 2961 «Про реабілітацію інвалідів в Україні» визначено, що інформаційні ресурси у сфері реабілітації інвалідів формуються у вигляді **централізованого банку даних з проблем інвалідності**. Відповідно до п.11 Положення про Централізований банк даних з проблем інвалідності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 121, **фінансування видатків, необхідних для створення, функціонування та ведення банку даних, здійснюється в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади.**

Створення ЦБІ як автоматизованої системи з доступом через глобальну мережу Internet було розпочато у **2006 році**¹² на основі електронної системи контролю за виготовленням і видачею технічних засобів реабілітації.

Основними завданнями ЦБІ є запровадження в Україні єдиної комплексної інформаційно-аналітичної системи обліку інвалідів та дітей-інвалідів; ведення обліку та моніторингу реабілітаційних заходів, засобів та послуг, які надаються інвалідам та дітям-інвалідам, ефективного та адресне формування їх потреби створення єдиного та актуального реєстру реабілітаційних установ, які належать до сфери МОН, МОЗ, Мінмолодьспорту, інших центральних органів виконавчої влади, недержавних установ тощо; створення реєстру підприємств, які забезпечують працевлаштування інвалідів, будинків-інтернатів, санаторіїв тощо; формування єдиного реєстру роботодавців.

Довідково. У 2007 році впроваджено першу чергу створення ЦБІ, зокрема, ведення реєстру інвалідів та дітей-інвалідів; забезпечення інвалідів та дітей-інвалідів технічними засобами реабілітації; забезпечення інвалідів автотранспортом; забезпечення інвалідів санаторно-курортними путівками; забезпечення інвалідів безкоштовними телефонами; ведення реєстру реабілітаційних установ; забезпечення інвалідів реабілітаційними послугами; формування звітності щодо надання інвалідам та дітям-інвалідам реабілітаційних послуг.

У 2008 році впроваджено другу чергу створення ЦБІ, зокрема: розробку форматів для завантаження даних Фонду соціального захисту інвалідів щодо реєстрації роботодавців та даних про зайнятість і працевлаштування інвалідів; облік надання соціальних послуг інвалідам та дітям-інвалідам в будинках-інтернатах, територіальних центрах, навчальних закладах системи Мінпраці та центрах обліку бездомних громадян; облік забезпечення інвалідів складним протезуванням та технічними засобами реабілітації за індивідуальним замовленням; ведення реєстру реабілітаційних установ; облік інвалідів та дітей-інвалідів, яким оплачено професійну підготовку та перепідготовку; робочі місця тощо.

Протягом 2009–2014 років коштів на забезпечення розвитку і технічного супроводження ЦБІ бюджетом не передбачалося.

Довідково. У 2012 році було придбано серверне обладнання для забезпечення роботи місцевих органів праці та соціального захисту населення у системі ЦБІ на суму 96 тис. гривень.

Раніше під час проведення аудитів ефективності використання бюджетних коштів у сфері соціального захисту інвалідів Рахунковою палатою постійно наголошувалось на необхідності **удосконалення та доопрацювання ЦБІ.**

¹² Відповідно до наказу Мінпраці від 17.11.2006 № 423 «Про створення Централізованого банку даних з проблем інвалідності».

У 2015 році передбачались видатки на модернізацію та розвиток програмного забезпечення ЦБІ. За результатами проведення відкритих торгів на закупівлю послуг щодо розвитку, удосконалення та поточної підтримки (доопрацювання) систем ЦБІ з переможцем торгів ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Медирент» 27.08.2015 укладений договір № 15/19–ВТ (далі – Договір) на загальну суму **4155,7 тис. гривень**.

Відповідно до Договору виконавець зобов'язувався у 2015 році надати замовнику послуги з проектування та розроблення у сфері інформаційних технологій щодо розвитку, удосконалення та поточної підтримки (доопрацювання) систем ЦБІ на загальну суму **4155,6 тис. грн**, з них на розвиток, удосконалення системи ЦБІ – **3809,1 тис. грн** (КЕКВ 3160), поточну підтримку (доопрацювання) системи ЦБІ – **346,6 тис. грн** (КЕКВ 2240)¹³.

Довідково. Послуги договору мали виконуватись поетапно: 1-й етап – розробка технічного завдання; 2-й етап – підтримка ЦБІ; 3-й етап – модернізація ЦБІ щодо розробки підсистеми формування потреби на технічні засоби реабілітації; 4-й етап – модернізація ЦБІ щодо актуалізації процесів видачі технічних та інших засобів реабілітації; черговості та видачі автомобілів; обліку даних щодо дієздатності особи; автоматизації процесів надання реабілітаційних послуг. Розробка технічного завдання на комплексну систему захисту інформації ЦБІ; 5-й етап – модернізація ЦБІ щодо розробки підсистем обліку та видачі залишків технічних та інших засобів реабілітації; обліку ремонту технічних засобів реабілітації; забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації за кордоном; забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації за рахунок місцевого бюджету, гуманітарної допомоги; 6-й етап – модернізація ЦБІ щодо відображення заявок отримувачів послуг з інформацією про стан обробки заявки; придбання електронного квитка для осіб з інвалідністю шляхом інтеграції системи Укрзалізниці щодо он-лайн сплати електронних квитків. Розробка технічного проекту на комплексну систему інформації ЦБІ; 7 етап – проведення державної експертизи комплексної системи захисту інформації ЦБІ.

Згідно з умовами Договору розрахунки мали проводитись шляхом поетапної оплати замовником наданих відповідно до актів здачі-приймання послуг згідно з календарним планом. Аудитом встановлено, що акт здачі-приймання виконання послуг за першим етапом календарного плану підписаний замовником та виконавцем тільки 04.12.2015, тобто **із затримкою на 57 днів**.

Довідково. Відповідно до календарного плану акт здачі-приймання 1 етапу мав бути підписаний через 2 тижні (16.09.2015) з дати підписання Договору від 27.08.2015.

За поясненнями Мінсоцполітики ТОВ «Медирент» надіслав на підпис Мінсоцполітики відповідний пакет документів щодо виконання робіт за першим етапом ще **14.09.2015**. Водночас підписання актів Мінсоцполітики почалося тільки в грудні з причини невизначеності розподілу обов'язків між заступниками міністра, що й спричинило затримку в оплаті наданих послуг.

¹³ Державне агентство з питань електронного урядування України листом від 13.10.2015 погодило проект договору № 15/19–ВТ та надало копію експертного висновку за результатами первинної експертизи, зазначивши, що за результатами науково-технічної експертизи отриманих матеріалів встановлено повну відповідність об'єкта експертизи пріоритетним напрямом державної політики у сфері інформатизації.

Значна затримка з підписання акта здачі-приймання першого етапу призвела до затримок з підписання актів здачі-приймання за іншими етапами виконання Договору. У порушення п. 2.2 Договору акт здачі-приймання на виконання послуг за сьомим етапом був підписаний **23.12.2015**, тобто із затримкою на 1 день.

Отже, **необґрунтовані та неефективні рішення Мінсоцполітики** щодо підписання актів виконаних робіт за першим етапом календарного плану **із затримкою на 57 днів** спричинили невиконання календарного плану та **призвели до затримки в оплаті послуг.**

У 2015 році за цим напрямом Мінсоцполітики використано коштів державного бюджету на загальну суму **4155,6 тис. грн**, що **дозволило здійснити модернізацію ЦБІ**, зокрема, в частині актуалізації процесів видачі технічних та інших засобів реабілітації; черговості та видачі автомобілів; автоматизації процесів надання реабілітаційних послуг; розробки підсистем формування потреби на технічні засоби реабілітації, обліку та видачі залишків технічних та інших засобів реабілітації, забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації учасників антитерористичної операції за кордоном; обміну з Пенсійним фондом України інформацією про працевлаштування інвалідів тощо.

Відповідно до актів здачі-приймання наданих послуг згідно з календарним планом за етапами договору (крім сьомого етапу) послуги надано в повному обсязі. За інформацією Мінсоцполітики, на цей час програмний комплекс впроваджується в промислову експлуатацію.

Водночас аудитом установлено, що сьомим етапом календарного плану було проведення державної експертизи комплексної системи захисту інформації ЦБІ (далі – КСЗІ ЦБІ), а результатом виконання мав бути експертний висновок за результатами державної експертизи програмного забезпечення ЦБІ та укладений договір про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності (авторських прав), термін виконання – не пізніше 31.12.2015, вартість робіт – 86,4 тис. гривень.

Мінсоцполітики 28.12.2015 перерахувало ТОВ «Медирент» кошти у сумі **86,4 тис. грн** відповідно до підписаного 23.12.2015 акта здачі-приймання за сьомим етапом. При цьому ТОВ «Медирент» надіслало Мінсоцполітики лист від 23.12.2015 щодо виконання обсягу робіт за сьомим етапом календарного плану, зазначивши, що відповідна документація перебуває на погодженні в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також надіслало комплект матеріалів щодо здачі-приймання наданих послуг за цим етапом. Водночас на час аудиту експертний висновок **Мінсоцполітики не був наданий.**

За інформацією Мінсоцполітики, Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України погоджено тільки технічне завдання, а експертний висновок за результатами державної експертизи програмного забезпечення ЦБІ **Мінсоцполітики досі не одержало, як і сертифікату відповідності, що не підтверджує виконання робіт за сьомим**

етапом календарного плану та **факт здійснення державної експертизи комплексної системи захисту інформації ЦБІ**. Таким чином, КСЗІ ЦБІ за 10 років існування банку **досі не створено**, а захисту інформації та програмного забезпечення банку **не забезпечено**.

Договір про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності (авторських прав) був укладений лише 29.07.2016, в якому зазначалось, що на виконання п. 8.1 Договору ТОВ «Медирент» передає Мінсоцполітики всі майнові авторські права на створені програмні засоби, ціну яких включено у вартість послуг за Договором на суму 3809 тис. гривень.

Слід відмітити, що заяву про реєстрацію авторського права на службовий твір «Комп'ютерна програма «Централізований банк даних з проблем інвалідності» ТОВ «Медирент» подало до Державної служби інтелектуальної власності України лише **03.02.2016**, свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір видано **11.03.2016**. Тоді як Договір про передачу виключних майнових авторських прав на використання твору з Мінсоцполітики ТОВ «Медирент» уклало лише через **4,5 місяця з дня набуття права власності**.

Отже, у порушення п. 5.4.1. Договору проведення державної експертизи комплексної системи захисту інформації ЦБІ Мінсоцполітики не підтверджено, експертний висновок за результатами державної експертизи Мінсоцполітики від ТОВ «Медирент» на час аудиту не одержало, при цьому профінансовані роботи у сумі 86,4 тис. грн за сьомим етапом календарного плану і головному розпоряднику вдалося розпочати впровадження програмного комплексу в промислову експлуатацію.

За таких обставин Мінсоцполітики як власником інформаційної системи «Централізований банк даних з проблем інвалідності» створено істотні ризики для захисту інформації та програмного забезпечення, що послаблює ефект від використання вкладених державою коштів протягом 2015 року на загальну суму 4155,6 тис. гривень.

У порушення пункту 11 Положення про Централізований банк даних з проблем інвалідності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 121, у 2015 році планування видатків на розвиток, удосконалення та супроводження (доопрацювання) системи ЦБІ у сумі 4155,6 тис. грн здійснювались Мінсоцполітики за КПКВК 2501090, а не в межах коштів, передбачених на утримання органів виконавчої влади, що є порушенням законодавства.

3.1.5. Оцінка ефективності використання коштів на створення комплексної системи захисту інформації Єдиної інформаційної автоматизованої системи «Діти»

Обсяг коштів, передбачений у 2016 році паспортом бюджетної програми за КПКВК 2501090 за цим напрямом, становив **70,1 тис. гривень**.

Єдиний електронний банк даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, ведеться в **Єдиній**

інформаційній автоматизованій системі «Діти» (далі – ЄІАС «Діти»).

Цей програмний продукт забезпечує реєстрацію та облік зазначених категорій осіб, формує понад 30 статистичних звітів. У системі Мінсоцполітики ЄІАС «Діти» функціонує починаючи з листопада 2011 року. У цій системі відомості про кожну дитину зберігаються в електронній обліково-статистичній картці дитини – соціальному паспорті дитини, яка складається на підставі документів, що посвідчують особу дитини.

В ЄІАС «Діти» розміщено **відкриту інформацію**, що є **власністю держави**, і **інформацію з обмеженим доступом** (конфіденційну інформацію про особу), вимога щодо захисту якої встановлена Законом № 80/94 з урахуванням пункту 4 Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 № 373. Саме тому для належного функціонування ЄІАС «Діти» необхідно забезпечити створення та впровадження **комплексної системи захисту інформації**. Технічний захист інформації в ЄІАС має забезпечувати Мінсоцполітики, проведення організаційних заходів покладено на місцеві органи виконавчої влади.

Аудитом встановлено, що через переміщення департаменту захисту прав дітей та усиновлення згідно з наказом Мінсоцполітики від 07.08.2015 № 829 управлінням інформаційних технологій та адміністративного забезпечення необхідно було до **01.06.2016** забезпечити створення КСЗІ ЄІАС «Діти» за новою адресою (Київ, вул. Еспланадна, 8/10).

Аудитом встановлено, що Мінсоцполітики не забезпечено створення КСЗІ за новою адресою в установлений термін. Так, в порушення цього наказу управлінням адміністративного забезпечення не вивільнено в установлений термін кімнати в повному обсязі для розміщення департаменту. Відповідно управлінням інформаційних технологій переміщення сервера та його запуск за новою адресою здійснено лише **20.07.2016**. Внаслідок зазначеного також не підготовлений до підписання договір про закупівлю послуг з проведення додаткової державної експертизи КСЗІ.

Договір про надання професійної та технічної допомоги та консультацій, послуг із забезпечення безпеки (додаткова державна експертиза КСЗІ ЄІАС «Діти») Мінсоцполітики з ТОВ «Системи криптографічного захисту «Криптософт» (виконавець) укладено лише **29.07.2016 № 23/26** (далі – договір № 23/26). Згідно з цим договором виконавець зобов'язується у 2016 році надати послуги з проведення **додаткової державної експертизи КСЗІ ЄІАС «Діти»** на загальну суму **70 тис. гривень**. Однак за 9 місяців 2016 року касові видатки за цим договором через невиконання послуг Мінсоцполітики не здійснювались.

Станом на 01.11.2016 Мінсоцполітики не забезпечено в повному обсязі виконання функцій Служби захисту інформації ЄІАС «Діти»¹⁴, тобто,

¹⁴ Створеної на виконання вимог ст. 9 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах».

адміністратор безпеки центрального рівня не має фізичного доступу до бази даних ЄІАС «Діти», оскільки:

➤ приміщення, необхідне для розміщення та організації робочого місця адміністратора безпеки центрального рівня, не звільнено;

➤ в приміщеннях за адресою: вул. Еспланадна, 8/10, де розпочата організація робочих місць користувачів ЄІАС «Діти» центрального рівня, не проведено заходів зі створення комплексної системи захисту інформації. Термін дії атестата відповідності¹⁵ закінчився 01.07.2016. Отже, департамент захисту прав дітей та усиновлення повинен був з **02.07.2016** зупинити обробку інформації в ЄІАС «Діти»;

➤ сервер, що забезпечує доступ користувачів центрального рівня до бази даних ЄІАС «Діти», у період з 20.07.2016 по 18.08.2016 був **непрацездатний**.

Аудитом встановлено, що лише з **18.08.2016** відновлено функціонування сервера, на якому працюють користувачі **регіонального/районного рівнів**. У той же час скасування їх прав доступу до бази даних та підключення нових працівників на центральному рівні до **18.08.2016** не здійснювалось.

За інформацією департаменту, на момент проведення аудиту (станом на 10.11.2016) введення даних до ЄІАС «Діти» здійснюється як на **центральному, так і на регіональному рівнях**.

Відповідно до календарного плану надання послуг до договору № 23/26 передбачено розпочати попередні випробування та дослідну експлуатацію бази даних тільки з **15.12.2016**, тобто майже через півроку після закінчення терміну дії атестата відповідності.

За інформацією Мінсоцполітики, згідно з листом ТОВ «СКЗ «Криптософт» від 30.11.2016, товариством проведено попереднє обстеження об'єкта експертизи та виявлені суттєві недоліки, зокрема, відсутній повний комплект проектної та експлуатаційної документації на спеціалізоване програмне забезпечення ЄІАС «Діти», тобто перевірка функціональних послуг безпеки, що реалізується зазначеним програмним забезпеченням, неможлива. Тому ТОВ «СКЗ «Криптософт» звернулось до Мінсоцполітики з пропозицією розірвати договір № 23/26 щодо проведення додаткової державної експертизи КСЗІ ЄІАС «Діти».

Отже, асигнування у сумі 70 тис. грн до кінця року можуть бути невикористаними, а питання створення комплексної системи захисту інформації залишається невирішеним на невизначений час.

Таким чином, у зв'язку з пасивною позицією керівництва Мінсоцполітики, невиконанням свого наказу щодо забезпечення до **01.06.2016** створення КСЗІ ЄІАС «Діти», в порушення вимог ст. 9 Закону України від **05.07.1994** № 80/94 «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», пункту 4 Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, затверджених постановою Кабінету

¹⁵ Зареєстрований в Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 01.07.2011 № 4663.

Міністрів України від 29.03.2006 № 373, введення до ЄІАС «Діти» на усіх рівнях інформації з 02.07.2016 здійснюється за відсутності комплексної системи захисту інформації та атестата відповідності, тобто Мінсоцполітики не забезпечено ефективного використання коштів на зазначену систему захисту інформації та програмного забезпечення.

3.2. Оцінка досягнення мети програми щодо інформаційного, аналітичного, методичного забезпечення органів соціального захисту

Паспортами бюджетної програми за КПКВК 2501090 на 2015 та 2016 роки за напрямом «Придбання паперу, конвертів, періодичних, довідкових, інформаційних видань, в т.ч. журналів для централізованого забезпечення органів соціального захисту населення» передбачено видатки по **215 тис. грн на рік.**

Упродовж 2015 року Мінсоцполітики без проведення процедур закупівель укладено три договори з **ТОВ «Український папір»** щодо поставки паперових виробів, в тому числі два договори на закупівлю паперу від 25.03.2015 на загальну суму 199,7 тис. грн (відповідно 99,8 тис. грн та 99,9 тис. грн) та один договір 23.12.2015 на закупівлю конвертів паперових (12,8 тис. грн), а саме:

– № 23/07 на закупівлю паперу офісного білого формату А-4¹⁶ на суму **99,8 тис. грн** (1248 пачок паперу А-4 80 Berga Speed за ціною 79,99 грн);

– № 23/08 на закупівлю паперу кольорового формату А-3 та паперу білого формату А-4¹⁷ на загальну суму **99,9 тис. грн** (5 пачок паперу А-4 220 (білий) за ціною 190 грн на суму 1,2 тис. грн; 380 пачок паперу А-3 160 (кольоровий) за ціною 21,5 грн за пачку на загальну суму 98,7 тис. гривень);

– № 2312/15 на закупівлю 40 тис. шт. конвертів паперових¹⁸ на загальну суму **12,8 тис. гривень.**

Упродовж січня – вересня 2016 року Мінсоцполітики укладено договори:

– з **ПП «Долоня»** від **31.03.2016** № 23/14 з урахуванням додаткової угоди від 12.09.2016 щодо поставки паперу офісного білого формату А-4, А-3 на загальну суму **189,4 тис. грн**, а саме: 2717 пачок паперу А-4 80 «Berga Speed» за ціною 69,6 грн на суму 189,1 тис. грн; 5 пачок паперу А-3 80 «IQ Premium» за ціною 167,5 грн на суму 837,6 гривень. У квітні 2016 року Мінсоцполітики за договором були спрямовані кошти на загальну суму 167,9 тис. гривень;

– з **ТОВ «Український папір»** від **14.09.2016** № 23/33 щодо поставки 28 тис. шт. конвертів на загальну суму 8,9 тис. гривень. У вересні 2016 року на виконання умов договору Мінсоцполітики спрямовано 8,9 тис. гривень.

Касові видатки за цим напрямом у 2015 році становили **210,9 тис. грн**, з

¹⁶ Код згідно з ДКПП 016-2010:17.23.14–0.00 (папір і картон інші, для писання, друкування чи іншої графічної призначеності).

¹⁷ Код згідно з ДКПП 016-2010:17.12.4 –60.00 (папір і картон некрейдовані, інші, щільністю більше ніж 150 г/м², але менше 225 г/м² для писання, друкування чи іншої графічної призначеності).

¹⁸ Код згідно з ДКПП 016:2010:17.23. 12-30.00 (конверти паперові чи картонні).

січня по вересень 2016 року – **176,6 тис. гривень.**

У ході проведеного аудиту на підставі відомостей видачі матеріалів встановлено, що із закуплених у березні 2015 року 380 пачок кольорового паперу формату А-3 станом на 01.10.2016 видано **лише 19 пачок, або 5 відс.** (у 2015 році – 10 пачок, у січні–вересні 2016 року – 9 пачок). Також із закуплених за КПКВК 2501090 у квітні 2016 року **2400 пачок** паперу А-4 80 «Berga Speed» не видано жодної пачки.

Наявність тривалий час значних залишків паперової продукції, а саме кольорового паперу в кількості 361 пачки на суму 93,7 тис. грн та 2400 пачок паперу А-4 80 «Berga Speed» на суму 167 тис. грн, свідчить про необґрунтованість визначення Мінсоцполітики потреби у закупівлі паперових виробів та **неефективне використання коштів на суму 260,7 тис. гривень.**

Аудитом встановлено, що папір, закуплений за КПКВК 2501090, згідно з реєстрами видавався **безпосередньо підрозділам центрального апарату Мінсоцполітики.** При цьому використання коштів за вказаним напрямом на закупівлю періодичних, довідкових, інформаційних видань, в т.ч. журналів, для забезпечення органів соціального захисту населення у 2015 році та січні–вересні 2016 року **взагалі не здійснювалось**, тобто цілі щодо інформаційно-методичного забезпечення органів соціального захисту не реалізовувалися.

Аудитом встановлено, що у 2015 році, крім закупівлі у **ТОВ «Український папір»** паперу офісного білого формату А-4 на суму **99,8 тис. грн** за КПКВК 2501090, Мінсоцполітики у цього ж постачальника здійснено закупівлю паперу офісного білого формату А4 на суму **80 тис. грн** за бюджетною програмою за КПКВК 2501010 «Керівництво та управління у сфері соціальної політики», при цьому **весь папір використовувався для потреб центрального апарату Міністерства.**

Отже, **розпорошення у 2015 році Мінсоцполітики суми здійснення закупівель одного виду продукції без конкурсних торгів за різними бюджетними програмами мало ознаки неконкурентних дій Міністерства.** Відповідно до паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501090 на 2015 рік від 13.03.2015 за напрямом «Оплата послуг з поштових відправлень кореспонденції для органів соціального захисту населення» передбачені видатки у сумі **175 тис. грн**, згідно з паспортом від 27.10.2015 – їх зменшено до **150 тис. гривень.** На 2016 рік за цим напрямом передбачені видатки у сумі **200 тис. гривень.**

Мінсоцполітики у 2015 році та січні–вересні 2016 року було укладено з **УДППЗ «Укрпошта»** два договори на надання послуг поштового зв'язку, а саме послуг з приймання для пересилання письмової кореспонденції (простих і рекомендованих листів і бандеролей) через відділення поштового зв'язку, з оплатою, шляхом нанесення на поштове відправлення відбитку кліше державного знака маркувальної машини на суму **349,9 тис. гривень**¹⁹.

На виконання умов договорів у 2015 році касові видатки становили

¹⁹ У 2015 році від 03.06.2015 на суму 150 тис. грн, у 2016 році – додаткова угода до договору від 31.12.2015 на 30 тис. грн та від 24.02.2016 на 169,9 тис. гривень.

143,7 тис. грн, за січень–вересень 2016 року – 144,5 тис. гривень.

Отже, у 2015–2016 роках Мінсоцполітики здійснювались видатки за КПКВК 2501090 на придбання паперу, конвертів на загальну суму **387,7 тис. грн**, оплату послуг з поштових відправлень на суму **288,2 тис. грн**, які не відповідали меті бюджетної програми щодо інформаційно-методичного забезпечення органів соціального захисту та фактично стали додатковим бюджетним джерелом з поточного утримання Міністерства. Планування видатків за цими напрямками мало здійснюватися в межах коштів, передбачених на утримання органу виконавчої влади за КПКВК 2501010 «Керівництво та управління у сфері соціальної політики».

Закупівля у 2015–2016 роках Мінсоцполітики паперових виробів понад потребу через наявність значних залишків такої продукції на загальну суму 260,7 тис. грн є неефективним використанням коштів державного бюджету.

3.3. Оцінка ефективності використання бюджетних коштів на виготовлення бланків посвідчень для системи соціального захисту

Відповідно до бюджетного запиту Мінсоцполітики на 2015 рік, в межах граничного обсягу видатків, доведеного Мінфіном за КПКВК 2501090 за напрямом «Виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту», передбачалось здійснювати видатки на загальну суму **270 тис. грн**, при цьому потреба в коштах, не забезпечена граничним обсягом, становила **149886,4 тис. грн**, або у **555 разів більше**. На 2016 рік за цим напрямом у межах граничного обсягу видатків передбачалось здійснювати видатки на загальну суму **380,5 тис. грн**, а потреба в коштах, не забезпечена граничним обсягом, – **7032,7 тис. грн**, що **більше у 18,5 раза**.

Паспортом бюджетної програми на 2015 рік за КПКВК 2501090 від 13.03.2015 за зазначеним напрямом були передбачені видатки у сумі **270 тис. грн**, із урахуванням змін від 27.10.2015 – у сумі **4738,6 тис. грн**, що на 4468,6 тис. грн (або у 17,5 разів) більше, ніж початково. Згідно з паспортом бюджетної програми на 2016 рік за КПКВК 2501090 на ці цілі передбачені видатки у сумі **380,5 тис. гривень**.

Аудитом встановлено, що потреба у виготовленні бланків посвідчень для системи соціального захисту населення на 2015–2016 роки формувалась профільними департаментами Міністерства на підставі даних місцевих органів соціального захисту населення без застосування відповідних інформаційних систем та баз даних через неможливість автоматизованого формування і узагальнення такої інформації на центральному рівні.

В ході аудиту Мінсоцполітики встановлено, що протягом 2012–2014 років деякі види бланків посвідчень для системи соціального захисту не виготовлялися взагалі, деякі – не в повному обсязі, що ускладнювало отримання пільг відповідними категоріями громадян.

За зазначеним напрямом у 2015 році та у січні–вересні 2016 року Мінсоцполітики було укладено 5 договорів з ДП «Поліграфічний комбінат «Україна» на загальну суму **5119,1 тис. грн**, за якими усього 2015 року було

виготовлено **404,1 тис. бланків** посвідчень на суму **4738,2 тис. грн**, у січні-вересні 2016 року – **20,8 тис. бланків** посвідчень на суму **380,5 тис. гривень**.

Збільшення бюджетних призначень за зазначеним напрямом у 2015 році на суму **4,7 млн. грн** дало можливість забезпечити пільгові категорії громадян посвідченнями до **80,7 відс.** потреби. Однак у 2016 році при бюджетних призначеннях на ці цілі в обсязі 380,5 тис. грн цей результативний показник якості визначений та виконаний на рівні всього **7,3 відс.** потреби.

3.4. Оцінка ефективності використання коштів на закупівлю обладнання для організації додаткових робочих місць у місцевих управліннях соціального захисту населення, серверів для обласних управлінь та телекомунікаційного обладнання

В бюджетному запиті за КПКВК 2501090 на 2015 рік видатки за напрямом «Закупівля обладнання для організації додаткових робочих місць в місцевих управліннях соціального захисту населення, серверів для обласних управлінь та телекомунікаційного обладнання» **не передбачались**. Паспортом бюджетної програми за КПКВК 2501090 на 2015 рік за цим напрямом було передбачено видатки у сумі **44840 тис. гривень**.

Результативними показниками бюджетної програми за цим напрямом визначено: «продукту» – кількість місцевих управлінь, які потребують закупівлі обладнання та яким закуплено обладнання за загальним фондом – **733 од.**, відповідно до внесених змін до паспорта від 10.09.2015 – **695 од.**; «ефективності» – середні витрати на придбання обладнання в одному місцевому управлінні на суму **61,1 тис. грн**, згідно із змінами – **64,5 тис. гривень**.

Аудитом встановлено, що відсутність пріоритетних напрямів інформатизації системи висвітлили системні недоліки у створенні єдиного інформаційного середовища соціальної сфери. Мінсоцполітики не встановлено стандартів, норм і правил використання засобів інформатизації в рамках функціонування єдиної інформаційно-аналітичної системи соціального захисту.

Відсутність бюджетного планування зазначеного напрямку бюджетної програми за КПКВК 2501090 та визначення обґрунтованої потреби за цим напрямом бюджетної програми спричинило організаційні прорахунки як з боку Мінсоцполітики, так і органів соціального захисту під час прийняття управлінських рішень з використання цих коштів.

Аудитом встановлено, що у Мінсоцполітики **відсутній системний аналіз стану технічних ресурсів** місцевих органів соціального захисту населення. Останній такий аналіз здійснювався Мінсоцполітики у квітні 2015 року з метою удосконалення порядку надання житлових субсидій.

Довідково. За даними відомостей про склад комп'ютерного і периферійного обладнання, контингент одержувачів допомоги становив 19,7 млн осіб. При цьому питома вага застарілих ПЕОМ в технічній базі становила 33 відс., по управліннях соціального захисту – 38,5 відс., а завантаженість на одне ПЕОМ – 1,12 тис. одержувачів.

Аудитом встановлено, що для визначення цілей зазначеного напрямку бюджетної програми аналіз стану технічного оснащення органів соціального захисту населення Мінсоцполітики не здійснювався, їх потреба у необхідності

додаткового комп'ютерного обладнання не збиралась, вплив спрямування у 2015 році бюджетних коштів на закупівлю обладнання на стан технічних ресурсів не визначався.

Відповідно до обґрунтувань до паспорта за КПКВК 2501090 за цим напрямом бюджетні асигнування у сумі 44840 тис. грн були заплановані для закупівлі обладнання для організації **додаткових робочих місць у місцевих управліннях соціального захисту населення**, серверів для обласних управлінь та телекомунікаційного обладнання в рамках технологічного забезпечення впровадження нового порядку надання субсидій.

Довідково. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2015 № 106 «Про удосконалення порядку надання житлових субсидій» (далі – Постанова № 106) збільшення граничної чисельності працівників структурних підрозділів з питань соціального захисту населення обласних, районних державних адміністрацій для удосконалення порядку надання житлових субсидій передбачалось у п'яти областях, а саме: у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Луганській та Харківській.

Розподіл коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2501090 в частині придбання обладнання на 2015 рік, який був погоджений Міністром соціальної політики України Розенком П.В., здійснено між **24 областями та м. Києвом** з урахуванням питомої ваги штатної чисельності працівників регіональних управлінь соціального захисту населення станом на 01.06.2015.

Довідково. Згідно з розподілом штатна чисельність структурних підрозділів з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій станом на 01.06.2015 становила 28069,25 шт. од., загальний обсяг розподілених видатків на придбання обладнання – 44840 тис. гривень.

Слід зазначити, що через невизначення в Порядку № 154 механізму розподілу асигнувань розпорядникам нижчого рівня на згадані цілі департаментами соціального захисту облдержадміністрацій розподіл здійснювався як на підставі штатної чисельності працівників регіональних управлінь, так і з урахуванням чисельності контингенту, який обслуговується (наприклад, м. Київ).

На запит контрольної групи щодо кількості додаткових робочих місць у місцевих управліннях соціального захисту населення (тобто збільшення граничної чисельності їх працівників), для організації яких мало закуповуватись обладнання та були розподілені асигнування, як це визначено напрямом бюджетної програми, Мінсоцполітики інформації **не було надано**.

Мінсоцполітики повідомило, що з метою своєчасного та якісного опрацювання документів з питань призначення і надання населенню субсидій та відповідно до Постанови № 106 граничну чисельність працівників структурних підрозділів з питань соціального захисту населення **в п'яти областях України** було збільшено на 1204 шт. одиниць. На час обробки заяв та декларацій щодо призначення житлових субсидій органами Державної служби зайнятості в період з 01.08.2015 по 31.12.2015 було залучено безробітних до громадських та тимчасових робіт 9480 осіб.

Слід зазначити, що залучення додаткової кількості працівників з інших підрозділів або безробітних до роботи з призначення та надання населенню житлових субсидій не збільшує штатну чисельність працівників місцевих

управління соціального захисту населення, тобто не є організацією додаткових робочих місць в місцевих управліннях соціального захисту населення.

Мінсоцполітики листом від 19.06.2016 запропонувало структурним підрозділам з питань соціального захисту населення провести закупівлю обладнання першочергово для структурних підрозділів з питань соціального захисту населення, що **безпосередньо працюють з контингентом осіб, які потребують соціального захисту.**

Таким чином, в листі Мінсоцполітики не підтвердило, що обладнання мало закуповуватися для **організації додаткових робочих місць** в місцевих управліннях соціального захисту населення, як визначено у напрямі бюджетної програми, тим більше – додаткової кількості працівників для роботи з призначення та надання населенню житлових субсидій.

Мінсоцполітики у листі від 19.06.2016 запропонувало структурним підрозділам з питань соціального захисту населення провести закупівлю обладнання (**комп'ютери, принтери, копіювальна техніка**) за відсутності обґрунтованих розрахунків щодо потреби в закупівлі обладнання в рамках функціонування єдиної інформаційно-аналітичної системи. При цьому не було чітко визначено та доведено до органів соціального захисту, яке саме обладнання, його кількість та орієнтовно за якою ціною воно мало бути закуплено.

Слід зазначити, що в обґрунтуваннях до паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501090 (далі – обґрунтування) визначено, що для організації нових робочих місць у місцевих управліннях соціального захисту населення, підключення їх до локальних мереж та організації доступу до серверів з прикладним програмним забезпеченням заплановано придбання такого обладнання на загальну суму 44840 тис. грн, а саме: **робочих станцій** – на 25500 тис. грн (3000 од. орієнтовною вартістю 7 тис. грн кожна у середньому по 4-6 персональних комп'ютерів на районне управління та окрема операційна система вартістю 1,5 тис. грн на 3000 од.); **серверів** на суму 750 тис. грн (50 од. орієнтовною вартістю **15 тис. грн** (по два на обласний департамент); **принтерів** формату А4 чорно-білих на суму 9382,4 тис. грн (2932 од. орієнтовною вартістю 3,2 тис. грн по 4 на установу); **копіювальних апаратів** формату А4 чорно-білих на суму 9207,6 тис. грн (662 од. орієнтовною вартістю 13,9 тис. гривень).

За поясненням Мінсоцполітики, обладнання закуповувалось регіональними структурними підрозділами соціального захисту населення **відповідно до нагальних потреб у роботі з громадянами.** Отже, Мінсоцполітики дало можливість органам соціального захисту здійснювати закупівлю обладнання на власний розсуд, що позбавило Міністерство можливості **здійснювати контроль за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів на зазначені цілі.**

Мінсоцполітики у зазначеному листі зобов'язало регіональні структурні підрозділи з питань соціального захисту населення надати до 15.10.2015 інформацію щодо використання бюджетних коштів та проведених закупівель. Водночас аудитом встановлено, що Мінсоцполітики за результатами наданої

інформації не здійснило внутрішнього контролю відповідності використання бюджетних коштів на пряму бюджетної програми.

За результатами аналізу інформацій департаментів соціального захисту населення облдержадміністрацій щодо використання бюджетних коштів та проведених закупівель встановлено, що органи соціального захисту населення придбавали у 2015 році комп'ютерне обладнання за КПКВК 2501090 не залежно від збільшення чи зменшення кількості спеціалістів, які приймали та опрацьовували документи щодо призначення житлових субсидій, а для **заміни застарілої техніки, яка морально та фізично зношена**, зокрема: Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Запорізької, Івано-Франківської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської областей та м. Києва.

Узагальнена інформація Мінсоцполітики щодо типів, кількості та загальної суми закупленого органами соціального захисту населення обладнання наведена в Додатку 2.

Аналізом інформації департаментів соціального захисту населення облдержадміністрацій встановлено, що органами соціального захисту населення у 2015 році закуповувалось обладнання **різних типів та модифікацій без узгодження з Мінсоцполітики щодо функціонування в рамках єдиного інформаційного середовища**: робочі станції, комп'ютери, а також їх складові, запасні частини та окремі пристрої тощо для:

➤ управлінь з питань соціального захисту населення районних держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад фактично – **8 серверів** на суму **139,9 тис. грн.**

Довідково. УСЗН Рівненської райдержадміністрації Рівненської області придбало сервер вартістю 30,3 тис. грн; УСЗН Кролевецької РДА Сумської області – 10 тис. грн; УСЗН Краснокутської РДА Харківської області – 9,2 тис. грн; УПСЗН Верхньорогачицької РДА Херсонської області – 10,6 тис. грн; 2 районних УСЗН Донецької області – на суму 60,5 тис. грн; УПСЗН Деснянської районної у м. Чернігові ради придбало сервер вартістю 12,6 тис. гривень;

➤ управління праці та соціального захисту населення виконавчого комітету Коростенської міської ради Житомирської області – **планшет** вартістю 6,4 тис. грн;

➤ управління праці та соціального захисту населення Куп'янської міської ради Харківської області – комп'ютер на базі AMD SocketFM2 вартістю 3,5 тис. грн для приймальної начальниці, а не для працівників, що безпосередньо працюють з одержувачами соціальних допомог, як зазначено в листі Мінсоцполітики;

➤ окремих управлінь праці та соціального захисту населення – 8 сканерів загальною вартістю 37,6 тис. грн, 3 факси вартістю 8,4 тис. грн, 9 електричних подовжувачів вартістю 0,8 тис. гривень.

Органами соціального захисту населення закуплено запасні частини до комп'ютерної техніки на загальну суму 42,4 тис. грн, що **не передбачалось напрямом використання бюджетних коштів** за КПКВК 2501090, а саме:

15 картриджів для принтера на суму 32,3 тис. грн, 4 жорстких диски – на 7,8 тис. грн, 9 модулів комп'ютерної оперативної пам'яті – на 2,3 тис. гривень. Крім того, закуплено 84 пристрої безперебійного живлення на суму 219,6 тис. гривень;

➤ Аудитом встановлено, що вартість закупленого обладнання значно різнилась. Департамент соціального захисту населення Рівненської облдержадміністрації придбав сервер бази даних вартістю 61,9 тис. грн; Сумської облдержадміністрації – сервер Supermicro CSE-2U вартістю 92,1 тис. грн; Херсонської облдержадміністрації – сервер Supermicro вартістю 71,4 тис. гривень.

Згідно з інформаціями департаментів органами соціального захисту населення закуплено 97 принтерів формату А3 на суму 1264,8 тис. грн та 17 багатофункціональних пристроїв формату А3 на суму 261,3 тис. гривень.

Аудитом встановлено, що окремими органами соціального захисту закуповувались принтери та багатофункціональні пристрої формату А3 вартістю від **20 тис. грн**, а **УСЗН Маріупольської міської ради Донецької області** придбав принтер матричний вартістю **107 тис. гривень**.

Отже, аналіз закупівлі обладнання засвідчив, що через невизначення Мінсоцполітики критеріїв відбору об'єктів закупівлі, їх технічних характеристик, кількості обладнання та його вартості органи соціального захисту здійснювали її **хаотично, неекономно та неефективно**.

Згідно із статтею 48 Бюджетного кодексу України розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання та здійснюють платежі **тільки після їх погодження з Генеральним державним замовником Національної програми інформатизації**. Програми та проекти (або їх частини), які передбачають придбання засобів інформатизації **за рахунок бюджетних коштів**, виконуються як **складові частини Національної програми інформатизації** (стаття 2 Закону № 74/98).

Пунктом 3 постанови Кабінету Міністрів України від 04.02.1998 № 121 (далі – Постанова № 121) визначено, що **бюджетне фінансування** проектування, впровадження та експлуатації засобів інформатизації для цілей інформатизації здійснюється **лише за умови виконання обов'язкових етапів робіт, за наявності позитивної експертизи** змістової частини цих етапів, що здійснюється Державним агентством з питань електронного урядування²⁰ (далі – Агентство).

Аудитом встановлено, що Мінсоцполітики **не забезпечено належного внутрішнього контролю** за дотриманням органами соціального захисту

²⁰ Згідно із постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2014 № 255 Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації перейменовано у Державне агентство з питань електронного урядування з покладанням на нього функції з реалізації державної політики у сфері інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства. Водночас зміни до пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 04.02.1998 № 121 не вносилися.

населення вимог статті 48 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456 та належної методичної допомоги з питань планування та основних етапів робіт з виконання заходів з інформатизації.

Державне агентство з питань електронного урядування України листом від 21.01.2015 повідомило органи державної влади про надання пропозицій до Національної програми інформатизації на 2016 рік та 2016–2018 роки та зазначило, що всі роботи з інформатизації, що виконуються органами державної влади за бюджетні кошти, підлягають **обов'язковому погодженню з Генеральним державним замовником.**

Довідково. Для здійснення видатків на виконання проектів інформатизації Агентством додатком до листа було надіслано «Процедуру погодження проектів інформатизації, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету у 2015 році, з Генеральним державним замовником Національної програми інформатизації» (далі – Процедура погодження).

Мінсоцполітики листом від **14.07.2015** зверталось до Агентства про надання роз'яснення щодо необхідності погодження видатків (закупівель комп'ютерного обладнання) у випадку **самостійного проведення закупівель місцевими органами соціального захисту населення**, яким за бюджетною програмою за КПКВК 2501090 передбачені видатки у сумі **44840 тис. грн** для придбання обладнання, з урахуванням вимог, передбачених Законом України «Про Національну програму інформатизації», на що Агентство листом від **18.08.2015** повідомило Мінсоцполітики, що для забезпечення виконання розпорядниками бюджетних коштів вимог статті 48 Бюджетного кодексу України та здійснення видатків на виконання проектів інформатизації всім розпорядникам було надіслано Процедуру погодження.

Лише у серпні 2015 року²¹ при тому, що процедури закупівлі обладнання в регіонах почалися з **червня 2015 року**, Мінсоцполітики з метою роз'яснення додаткових вимог до порядку використання бюджетних коштів, виділених у 2015 році для закупівлі обладнання (комп'ютерної техніки) за бюджетною програмою 2501090, надіслало департаментам соціального захисту населення обласних державних адміністрацій, Департаменту соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) листи Агентства від 18.08.2015 та від 21.01.2015 з описом Порядку погодження проектів інформатизації, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету.

На запит контрольної групи щодо виконання у 2015 році розпорядниками бюджетних коштів за КПКВК 2501090 вимог статті 48 Бюджетного кодексу України Мінсоцполітики повідомило, що тільки **11 з 667, або 1,7 відс.** місцевих управлінь, що закупили обладнання у 2015 році, направляли Державному агентству з питань електронного урядування України техніко-економічні обґрунтування щодо необхідності проведення закупівлі у 2015 році комп'ютерної техніки та проекти договорів на погодження на загальну суму **2392,1 тис. грн**, що становить **усього 5,4 відс.** використаних на закупівлю обладнання коштів.

²¹ Лист Мінсоцполітики від 19.08.2015.

Довідково. Так, на погодження Агентству у 2015 році були направлені проекти договорів на закупівлю обладнання департаментом соціального захисту Сумської облдержадміністрації та вісьмома управліннями з питань соціального захисту населення Сумської області на загальну суму 653,7 тис. грн, а також Департаментом соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) на суму 1738,4 тис. гривень.

Таким чином, у 2015 році Міністерством було розподілено асигнування в обсязі 44,8 млн грн, а органами соціального захисту населення на місцях було закуплено обладнання за відсутності обґрунтованого бюджетного планування та без належного контролю, координації і методичного супроводу з боку головного розпорядника.

За дозволом Міністерства закупівля обладнання органами соціального захисту переважно здійснювалася на власний розсуд, без обґрунтованої потреби, неекономно та неефективно.

Мінсоцполітики не забезпечено внутрішнього контролю за дотриманням розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня за КПКВК 2501090 вимог статті 48 Бюджетного кодексу України та відповідної координації робіт у сфері інформатизації.

В порушення статті 2 Закону № 74/98 проекти інформатизації органів соціального захисту на загальну суму 42366,2 тис. грн не виконувались як складові частини Національної програми інформатизації, при цьому в порушення пункту 3 Постанови № 121 здійснювалось бюджетне фінансування цих проектів без виконання обов'язкових етапів робіт та наявності позитивної експертизи, що здійснюється Державним агентством з питань електронного урядування.

4. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА КПКВК 2501090 МІСЦЕВИМИ ОРГАНАМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

За результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету місцевими органами соціального захисту населення встановлено, що **відсутність дієвого внутрішнього контролю** як з боку Мінсоцполітики, так і розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня, непередумані управлінські рішення органів з питань соціального захисту населення обласних, районних держадміністрацій, виконавчих органів міських рад створювали проблеми із закупівлею обладнання за бюджетною програмою за КПКВК 2501090, що створило реальні ризики ефективного використання бюджетних коштів.

➤ Аудитом встановлено, що потреба в коштах для закупівлі обладнання з метою організації додаткових робочих місць місцевими органами соціального захисту Дніпропетровської, Київської, Харківської, Львівської областей та м. Києва до Мінсоцполітики не подавалась.

Департаментом соціального захисту населення Дніпропетровської облдержадміністрації з недотриманням вимог пункту 29 Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів

бюджетних установ № 228²² у кошторисах для 51 розпорядника коштів III рівня затверджено показники видатків з державного бюджету на 2015 рік, які не підтверджено відповідними розрахунками та економічними обґрунтуваннями, на суму **3793,2 тис. грн**, що відповідно до пункту 16 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України є **порушенням бюджетного законодавства**.

➤ Наявна комп'ютерна техніка в органах соціального захисту населення здебільшого є морально та фізично застарілою і потребувала оновлення. Органам соціального захисту населення Дніпропетровської, Київської, Харківської та Львівської областей та м. Києва у 2015 році за рахунок коштів державного бюджету, виділених за КПКВК 2501090, частково вдалося поліпшити матеріально-технічне забезпечення.

➤ Одним із напрямів використання коштів, визначених у паспорті бюджетної програми за КПКВК 2501090 у 2015 році, була **закупівля обладнання для організації додаткових робочих місць** в місцевих управліннях соціального захисту населення, серверів для обласних управлінь та телекомунікаційного обладнання.

Однак за результатами проведеного в органах соціального захисту аудиту встановлено, що придбане у 2015 році за бюджетною програмою за КПКВК 2501090 комп'ютерне обладнання було закуплено не для організації додаткових робочих місць, а фактично лише для **покращення стану технічного оснащення вже існуючих місць**. Отже, кошти використовувались на цілі, що не відповідають **напрямку використання бюджетних коштів**.

Усього за результатами аудиту в органах соціального захисту населення встановлено використання бюджетних коштів на цілі, що не відповідають напрямку використання бюджетних коштів, визначеному у паспорті бюджетної програми за КПКВК 2501090, тобто **не за цільовим призначенням**, на загальну суму **3658,5 тис. грн**, що згідно із статтею 116 Бюджетного кодексу України є **порушенням бюджетного законодавства**, а саме:

– у **Львівській області** кошти за КПКВК 2501090 були розподілені департаментом соціального захисту населення Львівської облдержадміністрації відповідно до штатної чисельності їх працівників розпорядникам нижчого рівня, якими фактично і здійснювалась закупівля обладнання.

Аудитом встановлено, що органами соціального захисту населення Львівської області обладнання придбано не для організації додаткових робочих місць, а для покращення стану оснащення комп'ютерною технікою працівників, які перебували на посадах відповідно до штатного розпису станом на 01.01.2015, при цьому за період 2015 року та 9 місяців 2016 року структура та кількість штатних одиниць органів соціального захисту м. Львова та області не змінилась та становила 431 одиницю, що призвело до використання коштів державного бюджету не за цільовим призначенням у сумі **2018,8 тис. гривень**. Перелік органів соціального захисту Львівської області та обсяги бюджетних коштів, використаних ними на цілі, що не відповідають напрямку бюджетної програми за КПКВК 2501090, наведено в Додатку 3;

²² Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228.

– у м. Києві на виконання пункту 2 Порядку 154 розпорядником коштів нижчого рівня в частині закупівлі обладнання для управлінь праці та соціального захисту населення районних в місті Києві державних адміністрацій був визначений Департамент соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (КМДА), яким проведено відкриті торги та закуплено 151 од. обладнання на загальну суму **1 738,4 тис. гривень**.

Закуплене комп'ютерне та периферійне обладнання відповідно до наказу департаменту від 08.12.2015 було розподілено між десятьма районними управліннями м. Києва пропорційно контингенту населення, яке у них обслуговується, та з урахуванням наявного обладнання на момент розподілу.

Аудитом встановлено, що у 2015 році Департаментом соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) додатково створено лише 19 робочих місць в 4 районних УПСЗН, для організації яких у 2015 році закуплено обладнання на суму 267,6 тис. грн, інше обладнання використано для заміни старого комп'ютерного обладнання на вже існуючих, створених до 2015 року, робочих місцях. Як наслідок, кошти державного бюджету у загальній сумі **1470,8 тис. грн** Департаментом соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради використані за напрямом, який **не відповідає напряму, визначеному в паспорті, тобто не за цільовим призначенням**;

– в управлінні соціального захисту населення Києво-Святошинської райдержадміністрації Київської області додаткові робочі місця не організовувалися, фактично проведено заміну старого комп'ютерного обладнання. Отже, бюджетні кошти в сумі **99,9 тис. грн** використані за напрямом, який не відповідає напряму, визначеному в паспорті, тобто не за **цільовим призначенням**.

➤ В порушення вимог п. 2 Порядку № 154 Департаментом соціального захисту населення Дніпропетровської облдержадміністрації (далі – Департамент) у серпні 2015 року для придбання обладнання перераховано Дніпропетровському обласному центру по нарахуванню та здійсненню соціальних виплат (далі – Дніпропетровський обласний центр), який **не є структурним підрозділом з питань соціального захисту населення, бюджетні кошти у сумі 69 тис. гривень**.

Довідково. Дніпропетровський обласний центр здійснює свою діяльність згідно з Положенням, затвердженим розпорядженням голови Дніпропетровської ОДА від 18.09.2014 № Р-515/0/3-14, в якому зазначено, що Центр є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахункові рахунки в установах Державного казначейства, утримується за рахунок коштів обласного бюджету, підпорядковується Департаменту. При цьому в структурі Дніпропетровської обласної державної адміністрації, затвердженій розпорядженням облдержадміністрації від 08.11.2012 із змінами, серед зазначених структурних підрозділів облдержадміністрації Дніпропетровський обласний центр відсутній.

Таким чином, планування і здійснення видатків Департаментом за рахунок коштів державного бюджету на загальну суму **69 тис. грн** проведено з недотриманням вимог частини другої ст. 85 Бюджетного Кодексу України та відповідно до п. 38 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

Аудитом встановлено, що Дніпропетровським обласним центром кошти державного бюджету за КПКВК 2501090 в сумі 69 тис. грн фактично спрямовані **на оновлення матеріально-технічної бази**, при цьому штатна чисельність працівників центру не змінилась. Отже, бюджетні кошти в сумі **69 тис. грн** використані за напрямом, який не відповідає напрямку, визначеному в паспорті цієї бюджетної програми, тобто **не за цільовим призначенням**.

На підставі наказу Департаменту від 27.08.2015 № 94-о обладнання загальною вартістю **69 тис. грн** (4 системних блоки, 4 монітори, 2 принтери та 1 сканер) передане Дніпропетровським обласним центром в тимчасове безоплатне користування до Департаменту, що вказує на його **неефективні управлінські рішення**.

Дніпропетровським обласним центром при укладанні договору на закупівлю обладнання з ТОВ ВКП «Промтехпостачання» на суму **69 тис. грн** не дотримано вимоги з **визначення гарантійних зобов'язань** постачальника комп'ютерної техніки та відповідальності сторін.

➤ Проведеним аналізом вартості комп'ютерної техніки з однаковими технічними параметрами в розрізі територіальних підрозділів соціального захисту населення **Дніпропетровської області** встановлено, що мінімальна вартість принтера А4 Epson LX-350, придбаного УСЗН виконкому Покровської міської ради, становила 5165 грн, а вартість цього ж принтера, який придбався УСЗН Криничанської райдержадміністрації та УСЗН Апостолівської райдержадміністрації – 7673,7 грн, 6802,4 грн та 6120 грн, що на 2508,7 грн (33 відс.), 1637,4 грн (24 відс.), 955 грн (16 відс.) відповідно перевищує вартість обладнання, придбаного УСЗН виконкому Покровської міської ради. УСЗН Апостолівської райдержадміністрації придбано принтери з однаковими технічними характеристиками, але за різною ціною – 6802,4 грн та 6120 гривень. Аналогічно, мінімальна вартість багатофункціонального пристрою CANON MF3010, придбаного УСЗН Красногвардійської районної у м. Дніпрі ради, становила 3400 грн, а вартість цього ж пристрою, придбаного УСЗН Соборної районної у м. Дніпрі ради – 5043 грн, що на 1643 грн (33 відс.) перевищує вартість обладнання, придбаного УСЗН Красногвардійської районної у м. Дніпрі ради. Зазначене є свідченням **неекономічного використання коштів державного бюджету**.

➤ Аудитом встановлено, що в УПСЗН Дарницької райдержадміністрації м. Києва **майже рік** не використовувалось два комп'ютери, закуплені за кошти бюджетної програми за КПКВК 2501090, на загальну суму 24,9 тис. грн та два комп'ютери використовуються як сервери, де задіяні лише системні блоки, а монітори, клавіатури, миші та блоки живлення – на загальну суму 33,2 тис. грн – не використовуються та зберігаються в упаковці в серверній кімнаті. Тобто, кошти державного бюджету у загальній сумі **58,1 тис. грн** використано **неефективно**.

➤ В управлінні соціального захисту населення Шевченківської районної у м. Дніпрі ради складові частини персональних комп'ютерів загальною вартістю 1 тис. грн, придбаних за рахунок коштів державного бюджету за

КПКВК 2501090, більше року не використовуються за призначенням, що свідчить про **неефективне використання бюджетних коштів**.

➤ Аудитом встановлені численні порушення ведення бухгалтерського обліку в органах соціального захисту населення Дніпропетровської області. Так, УСЗН Соборної районної у м. Дніпрі ради та Дніпропетровським обласним центром порушено вимоги частини 3 статті 9 Закону № 996²³, Інструкції № 68²⁴ та Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ²⁵ в частині відображення придбання комп'ютерної техніки та перерахування коштів на суму **44 тис. грн та 69 тис. грн** відповідно.

➤ З недотриманням вимог Інструкції зі складання типових форм з обліку та списання основних засобів, що належать установам і організаціям, які утримуються за рахунок державного або місцевих бюджетів,²⁶ та пункту 6 розділу II Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору²⁷ в Соборній районній у м. Дніпрі раді інвентарні картки обліку основних засобів у бюджетних установах (типова форма № ОЗ-6 (бюджет)) на отриману комп'ютерну техніку відсутні; в інвентарних картках УСЗН Шевченківської районної у м. Дніпрі ради та Дніпропетровського обласного центру не відображено матеріально-відповідальної особи, за якою закріплено техніку, дату виготовлення, модель, субрахунок, відмітку про оприбуткування, дані про нарахований знос, коротку індивідуальну характеристику об'єкта; в УСЗН Шевченківської районної у м. Дніпрі складена одна інвентарна картка на три окремі інвентарні об'єкти основних засобів (персональні комп'ютери) на суму **32,1 тис. гривень**.

На комп'ютерну техніку, придбану УСЗН Шевченківської районної у м. Дніпрі ради, заведено інвентарні картки, в яких зазначено вартість без урахування ПДВ на суму **7,3 тис. грн**, що не відповідає даним синтетичного та аналітичного обліку управління та є недотриманням вимог пункту 1 статті 9 Закону № 996, пункту 5 розділу II НП(С)БО 121²⁸.

Отже, фактично закупівля обладнання органами соціального захисту населення в регіонах здійснювалась не для організації додаткових робочих місць, а з метою заміни застарілої техніки, яка морально та фізично зношена, без урахування кількості спеціалістів, які приймали та опрацьовували документи з надання житлових субсидій.

За результатами проведеного аудиту встановлено, що окремими розпорядниками нижчого рівня м. Києва, Київської, Львівської, Дніпропетровської областей бюджетні кошти в загальній сумі

²³ Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

²⁴ Інструкція про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання, затверджена наказом Державного казначейства України від 27.07.2000 № 68.

²⁵ Затверджений наказом Мінфіну України від 26.06.2013 № 611.

²⁶ Затвердженої наказом Головного управління Державного казначейства України та Державного комітету статистики України від 02.12.1997 № 125/70.

²⁷ Затверджених наказом Мінфіну України від 23.01.2015 № 11.

²⁸ Затвердженого наказом Мінфіну України від 12.10.2010 № 1202.

3658,5 тис. грн використовувались на цілі, що не відповідають напряму використання бюджетних коштів, визначеному у паспорті бюджетної програми за КПКВК 2501090, що згідно із статтею 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

Використання бюджетних коштів органами соціального захисту населення на закупівлю комп'ютерного обладнання здійснювалось неекономно та неефективно, без досягнення максимального результату за рахунок використання мінімального обсягу бюджетних коштів.

ВИСНОВКИ

1. Використання коштів Міністерством соціальної політики України за КПКВК 2501090 «Створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту» у 2015–2016 роках здійснювалось неефективно через відсутність затверджених пріоритетів інформатизації органів соціального захисту населення, визначених критеріїв її побудови.

Недостатність обсягів бюджетних призначень на інформатизацію соціальної сфери та відволікання коштів бюджетної програми на інші її напрями призвело до неспроможності Мінсоцполітики забезпечити створення протягом періоду, що досліджувався, ефективної автоматизованої системи надання соціальних послуг населенню.

Кабінетом Міністрів України під час розроблення проектів законів про державний бюджет на 2015 і 2016 роки не було враховано актуальності запровадження сучасного програмно-технічного забезпечення у соціальній сфері, як наслідок, передбачені законом про Державний бюджет України на 2015 рік бюджетні призначення за цією програмою протягом бюджетного року скорочені вдвічі – з 112 млн грн до 57,2 млн грн, а на 2016 рік затверджені в обсязі всього 3,8 млн гривень.

Мінсоцполітики як головний розпорядник коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2501090 не забезпечило належного управління фінансовими ресурсами, що призвело до використання 3658,5 тис. грн – не за цільовим призначенням, 50385 тис. грн – з порушенням законодавства, 515,4 тис. грн – неефективно.

2. Використання коштів за бюджетною програмою за КПКВК 2501090 здійснювалось в умовах недосконалої нормативно-правової бази. Механізм спрямування бюджетних коштів, встановлений Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті на зазначені цілі, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29.02.2012 № 154, не містить положень щодо особливостей бюджетної програми в частині закупівлі обладнання, зокрема, щодо механізму визначення потреби в закупівлі обладнання, порядку розподілу бюджетних коштів на зазначені цілі, критеріїв відбору проектів інформатизації.

3. Мінсоцполітики не забезпечено контролю за виконанням розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня за КПКВК 2501090 вимог статті 48 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456 щодо погодження проектів інформатизації з Генеральним державним замовником Національної програми інформатизації та відповідної координації робіт у сфері інформатизації.

3.1. У порушення пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 04.02.1998 № 121 «Про затвердження переліку обов'язкових етапів робіт під час проектування, впровадження та експлуатації засобів інформатизації» у 2015 році бюджетне фінансування проектів для цілей інформатизації на загальну суму 42366,2 тис. грн здійснювалося без виконання обов'язкових етапів робіт і за відсутності позитивної експертизи, що здійснюється Державним агентством з питань електронного урядування.

Проекти інформатизації органів соціального захисту на загальну суму 42366,2 тис. грн у порушення статті 2 Закону України від 04.02.1998 № 74/98–ВР «Про Національну програму інформатизації» не виконувались як складові частини Національної програми інформатизації.

У 2015 році лише 11 з 667 (1,7 відс.) місцевих управлінь з питань соціального захисту населення надавали Державному агентству з питань електронного урядування України техніко-економічні обґрунтування щодо необхідності проведення закупівлі комп'ютерного обладнання, а також проекти договорів на погодження на загальну суму 2392,1 тис. грн, що становить усього 5,4 відс. загальної суми закупівлі.

3.2. У порушення вимог статті 9 Закону України від 05.07.1994 № 80/94 «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», пункту 4 Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 № 373, Мінсоцполітики як власником ЄІАС «Діти» і системи Централізований банк даних з проблем інвалідності не забезпечено належного захисту інформації та програмного забезпечення.

Введення на всіх рівнях інформації до ЄІАС «Діти» з 02.07.2016 здійснювалося за відсутності комплексної системи захисту інформації та атестата відповідності, а ведення Централізованого банку даних з проблем інвалідності – за відсутності експертного висновку за результатами державної експертизи комплексної системи захисту інформації, яка за 10 років існування банку не була створена.

4. Формування бюджетної програми за КПКВК 2501090 «Створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту» за окремими напрямками не відповідало її суті або взагалі не стосувалося цілей інформатизації, при цьому програма містила напрями, які повинні здійснюватись у межах коштів, передбачених на керівництво та управління у сфері соціальної політики. Некоректно сформульовано мету бюджетної

програми, яка містила такі різнопланові напрями, як виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків та підтримка програмно-технічних засобів системи соціального захисту, при цьому метою не передбачено використання коштів на закупівлю обладнання для організації додаткових робочих місць у місцевих управліннях соціального захисту населення.

4.1. Мінсоцполітики з дев'яти напрямів бюджетної програми за п'ятьма у 2015 році (9847,7 тис. грн, або 17,2 відс. запланованих) та сімома у 2016 році (1565 тис. грн, або 41,3 відс.) планувало і здійснювало видатки, які не відносяться до видатків з інформатизації органів соціального захисту, інформаційно-методичного забезпечення (видатки на придбання паперу, конвертів; оплату послуг з поштових відправлень; поточний ремонт і технічне обслуговування комп'ютерів, копіювально-розмножувальної техніки установ Міністерства).

Видатки у 2015 році на розвиток, удосконалення та супроводження (доопрацювання) системи Централізованого банку даних з проблем інвалідності у сумі 4155,6 тис. грн у порушення пункту 11 Положення про Централізований банк даних з проблем інвалідності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.02.2011 № 121, Мінсоцполітики здійснювало за КПКВК 2501090, а не в межах бюджетних призначень, передбачених на утримання органів виконавчої влади.

4.2. Паспорти бюджетної програми у 2015 – 2016 роках і зміни до паспорта на 2015 рік за КПКВК 2501090 затверджувались спільними наказами Мінсоцполітики та Мінфіну з порушенням термінів, визначених частиною восьмою статті 20 Бюджетного кодексу України і пунктом 6 Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, що згідно з пунктом 17 статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

4.3. У порушення вимог статті 22 Бюджетного кодексу України та наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми» у 2015 році Мінсоцполітики не забезпечено підтвердження результативного показника якості «Рівень забезпечення удосконалення системи Централізованого банку даних з проблем інвалідності» офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

4.4. Внесення Мінсоцполітики до звіту про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501090 за 2015 рік недостовірних даних стосовно використання коштів за напрямками щодо оплати послуг з поточного ремонту та технічного обслуговування комп'ютерів і установлення, обслуговування, супроводження, ведення та адміністрування програмного забезпечення відповідно до статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

5. Мінсоцполітики не забезпечило належного управління та контролю за використанням розпорядниками нижчого рівня бюджетних коштів на

закупівлю обладнання для організації в місцевих управліннях соціального захисту населення додаткових робочих місць згідно з напрямом бюджетної програми.

5.1. Через відсутність бюджетного планування, обґрунтованих розрахунків щодо закупівлі органами соціального захисту населення обладнання виникали системні організаційні прорахунки на всіх рівнях управління коштами. Аналіз стану технічних ресурсів для проведення закупівлі обладнання на зазначені вище цілі Мінсоцполітики не здійснювало, потреба і необхідність у закупівлі обладнання не визначалась, як і вплив спрямування у 2015 році бюджетних коштів на досягнення результату реалізації бюджетної програми.

5.2. Виконання бюджетної програми за КПКВК 2501090 у частині закупівлі обладнання здійснювалось із значними організаційними недоліками як з боку Мінсоцполітики, так і безпосередньо органів соціального захисту населення. Не забезпечено координації та належного методичного супроводу органів соціального захисту населення щодо виконання заходів інформатизації.

Виділені та розподілені Міністерством у 2015 році асигнування в обсязі 44,8 млн грн для закупівлі обладнання органами соціального захисту населення використовувались за відсутності належного контролю, координації і методичного супроводу з боку головного розпорядника коштів.

Мінсоцполітики не визначено критеріїв відбору об'єктів закупівлі для забезпечення ефективного функціонування єдиної інформаційної системи соціальної сфери. Замість закупівлі обладнання для організації додаткових робочих місць у місцевих управліннях соціального захисту населення, бюджетні кошти фактично використані на заміну застарілого комп'ютерного обладнання.

Відсутність організаційного забезпечення та контролю з боку Мінсоцполітики, необґрунтовані управлінські рішення органів соціального захисту населення призвели до використання окремими розпорядниками коштів нижчого рівня Дніпропетровської, Київської, Львівської областей і м. Києва бюджетних коштів у загальній сумі 3658,5 тис. грн на цілі, що не відповідають напряму, визначеному в паспорті бюджетної програми за КПКВК 2501090, тобто кошти використані не за цільовим призначенням, що згідно із статтею 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.

6. Закупівля Мінсоцполітики у 2015 році офісного паперу у ТОВ «Український папір» за бюджетною програмою за КПКВК 2501090 на суму 99,8 тис. грн і за КПКВК 2501010 «Керівництво та управління у сфері соціальної політики» на суму 80 тис. грн здійснювалась без застосування принципу конкурентності, визначеного статтею 3 Закону України від 10.04.2015 № 1197 «Про здійснення державних закупівель».

7. Мінсоцполітики як головним розпорядником коштів, органами соціального захисту населення усіх рівнів не забезпечено належного внутрішнього контролю за використанням коштів державного бюджету на закупівлю обладнання за КПКВК 2501090. Внутрішній аудит оцінки ефективності, планування і

виконання бюджетної програми протягом 2015–2016 років Мінсоцполітики не здійснювався.

ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами аудиту вважаємо за доцільне:

1. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на створення і програмно-технічне забезпечення системи інформаційно-аналітичної підтримки, інформаційно-методичне забезпечення та виготовлення бланків посвідчень і нагрудних знаків для системи соціального захисту.

2. Відомості про результати аудиту у формі рішення надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати з метою підвищення ефективності управління соціальною сферою вжити заходів щодо належного фінансового забезпечення створення та ефективного функціонування єдиного інформаційного середовища соціальної сфери.

3. Міністерству фінансів України спільно з Міністерством соціальної політики України при формуванні бюджетної програми за КПКВК 2501090 на наступні періоди враховувати пріоритетні напрями інформатизації у сфері соціального захисту населення.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Міністерству соціальної політики України для усунення виявлених порушень та рекомендувати вжити заходів щодо:

- розроблення та впровадження концепції створення і функціонування єдиного інформаційного середовища соціальної сфери, визначивши етапи, критерії її побудови та пріоритетні напрями інформатизації, джерела фінансування тощо;

- забезпечення дотримання вимог статті 9 Закону України від 05.07.1994 № 80/94 «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», пункту 4 Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 № 373, щодо захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах;

- припинення практики планування та здійснення видатків за КПКВК 2501090, які не властиві цілям інформатизації системи соціального захисту населення;

- забезпечення дотримання вимог частини восьмої статті 20 Бюджетного кодексу України і пункту 6 Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, щодо строків затвердження паспортів бюджетної програми за КПКВК 2501090 і змін до них;

- забезпечення дотримання вимог статті 22 Бюджетного кодексу України та наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми» щодо підтвердження результативних показників бюджетної програми офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського

(управлінського) обліку, запровадження форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку для збору такої інформації;

– забезпечення створення та ефективного функціонування системи внутрішнього контролю з метою удосконалення системи управління; запобігання фактам незаконного, неефективного і нерезультативного використання бюджетних коштів та забезпечення ефективної і продуктивної діяльності структурного підрозділу внутрішнього аудиту.

5. Доручити Мінсоцполітики у встановлений законодавством термін провести службове розслідування виявлених фактів порушень вимог чинного законодавства. Результати службового розслідування та їх матеріали, а також інформацію про вжиті заходи надіслати Рахунковій палаті до 01.02.2017.

6. Поінформувати правоохоронні органи про факти порушень, які мають ознаки нецільового використання коштів, після проведення Мінсоцполітики службового розслідування.

Член Рахункової палати

В.І. Невідомий

Надходження та використання коштів за КПКВК 2501090 у 2015 році

тис. грн

Назва регіону або розпорядника	Затверджено	Виділено асигнувань	Касові видатки	Залишки невикористаних асигнувань, повернуті до державного бюджету	Кредиторська заборгованість на кінець року
Вінницька	2197,3	2197,3	2197,3	0	0
Волинська	1393,8	1393,8	1393,2	0,6	0
Дніпропетровська	3793,2	3793,2	3793,2	0	0
Донецька	2566,3	2566,3	2566,2	0,1	0
Житомирська	1679,7	1679,7	1679,7	0	0
Закарпатська	1338,7	1338,7	1338	0,7	0
Запорізька	2129,4	2129,4	2129,4	0	0
Івано-Франківська	1540,8	1540,8	1540,8	0	0
Київська	2453,7	2453,7	2389,5	64,2	64,2
Кіровоградська	1706,1	1706,1	1706,1	0	0
Луганська	1177,3	1177,3	1176,4	0,9	0
Львівська	2018,8	2018,8	2018,8	0	0
Миколаївська	1502,4	1502,4	1502,4	0,0	0
Одеська	1823,5	1823,5	1813,6	9,9	0
Полтавська	1768	1768	1768,0	0	0
Рівненська	1286,0	1286,0	1285,9	0,1	0
Сумська	1690,1	1690,1	1689,4	0,7	0
Тернопільська	1356,3	1356,3	1356,3	0	0
Харківська	3058,8	3058,8	3057,5	1,3	0
Херсонська	958,9	958,9	958,9	0	0
Хмельницька	1727,7	1727,7	1727,1	0,6	0
Черкаська	1599,9	1599,9	1599,6	0,3	0
Чернівецька	721,3	721,3	720,3	1,0	0
Чернігівська	1612,3	1612,3	1612,3	0	0
м. Київ (КМДА)	1739,7	1739,7	1738,4	1,3	0
Всього по регіонах	44840	44840	44758,3	81,7	64,2
Мінсоцполітики	12338,3	12261,6	12216,7	44,9	0
Разом	57178,3	57101,6	56975	126,6	64,2

**Закуплене у 2015 році органами соціального захисту населення
мережеве та телекомунікаційне обладнання за бюджетною програмою
за КПКВК 2501090**

Тип обладнання	Кількість, шт.	Загальна сума закупівлі, тис. грн
Комп'ютер	3603	28311,7
Принтер формату А4	2098	8483,8
Багатофункціональний друкууючий пристрій формату А4	670	2807,4
Принтер матричний формату А3	97	1264,8
Багатофункціональний друкууючий пристрій формату А3	17	261,3
Монітор	482	1242
Ноутбук	92	721,2
Програмне забезпечення	156	485,5
Сервер	19	478,8
Пристрій безперебійного живлення	84	219,6
Мереживне обладнання	21	109,4
Сканер	8	37,6
Картридж (змінний блок принтера або багатофункціональний друкарський пристрій)	15	32,3
Факс	3	8,37
Жорсткий диск (накопичувач даних на магнітних дисках)	4	7,9
Клавіатура	39	6,4
Планшет	1	6,4
Маніпулятор типу «Миша» для комп'ютера	47	6,3
Модуль комп'ютерної оперативної пам'яті	2	2,3
Електричний подовжувач	9	0,8
Разом	-	44493,9

Використання коштів органами соціального захисту Львівської області на придбання комп'ютерного обладнання

№ п/п	Найменування структурних підрозділів з питань соціального захисту населення	Використано коштів, тис. грн
1	Галицький відділ соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради	83,6
2	Залізничний відділ соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради	52,5
3	Личаківський відділ соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради	50
4	Сихівський відділ соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради	65,6
5	Шевченківський відділ соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради	82,2
6	Франківський відділ соціального захисту управління соціального захисту департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради	21,7
7	Управління праці та соціального захисту населення Бориславської міської ради	21,1
8	Управління праці та соціального захисту населення Дрогобицької міської ради	53,4
9	Управління праці та соціального захисту населення Моршинської міської ради	28,2
10	Управління праці та соціального захисту населення Новороздільської міської ради	45,7
11	Управління праці та соціального захисту населення Самбірської міської ради	50,3
12	Управління праці та соціального захисту населення Стрийської міської ради	39
13	Управління праці та соціального захисту населення Трускавецької міської ради	28,2
14	Управління праці та соціального захисту населення Червоноградської міської ради	63,3
15	Управління соціального захисту населення Бродівської районної держадміністрації	68,9
16	Управління соціального захисту населення Буської районної держадміністрації	79,4
17	Управління соціального захисту населення Городоцької районної держадміністрації	50
18	Управління соціального захисту населення Дрогобицької районної держадміністрації	73,3
19	Управління соціального захисту населення Жидачівської районної держадміністрації	96,8
20	Управління соціального захисту населення Жовківської районної держадміністрації	89,5
21	Управління соціального захисту населення Золочівської районної держадміністрації	90,4
22	Управління соціального захисту населення Кам'яно-Бузької районної держадміністрації	81,9
23	Управління соціального захисту населення Миколаївської районної держадміністрації	75,5
24	Управління соціального захисту населення Мостиської районної держадміністрації	73,8
25	Управління соціального захисту населення Перемишлянської районної держадміністрації	72,8
26	Управління соціального захисту населення Пустомитівської районної держадміністрації	63,6
27	Управління соціального захисту населення Радехівської районної держадміністрації	63,3
28	Управління соціального захисту населення Самбірської районної держадміністрації	66,8
29	Управління соціального захисту населення Сколівської районної держадміністрації	52,8
30	Управління соціального захисту населення Сокальської районної держадміністрації	52,8
31	Управління соціального захисту населення Старосамбірської районної держадміністрації	42,2
32	Управління соціального захисту населення Стрийської районної держадміністрації	42,2
33	Управління соціального захисту населення Турківської районної держадміністрації	45,2
34	Управління соціального захисту населення Яворівської районної держадміністрації	52,8
	Всього	2018,8